

Колпак Богдана Гдалья. фото Г. Оборської

Читайте на с. 4

ПЕРЕДВИБОРНІ ЗМАГАННЯ ЯК

У цьогорічному першому числі «Слова Просвіти» ми друкували статтю завідувача відділу історії філософії України Інституту філософії НАН України пана Василя Лісового з промовистою назвою «Момент історичної відповідальності».

Йшлося про маневри владної верхівки, спрямовані на їхню основну мету — утримання влади, зокрема й через конституційну реформу. Завдяки широкій громадській підтримці, опозиційним силам у парламенті вдалося відвернути конституційний переворот. Не варто повторювати, що нині Україна на порозі свого остаточного вибору — або до долі, або ж — до юдолі, як сказала видатна письменниця Катерина Мотрич (див. «Слово Просвіти», ч. 42). Отож, що може наша громадська активність, наше протистояння «юдолі», персональний вибір кожного?

Про це і не лише про це — розмова головного редактора «Слова Просвіти» Любові Голоти з українським філософом Василем ЛІСОВИМ.

Л. Г.: Передвиборні змагання завершуються, які Ваші враження від них, що б Ви сказали про все це як філософ?

В. Л.: Вони є додатковою, але показовою характеристикою політики та ідеології «кучмізму». Цим словом я позначаю ідеологію і політичну практику, започатковану в якихось своїх елементах ще в період президентства Кравчука (попри високу оцінку його ролі в появі української незалежної держави). Я нагадаю про деякі найважливіші характеристики. Передусім ознака «олігархізації»: злиття політики з бізнесом, перетворення політики в засіб економічних інтересів окремих осіб та олігархічних кланів. Бізнес, переважно кримінального походження, злився з державною владою, і це спричинило криміналізацію політики. Кожен із нас пам'ятає не тільки «прихватацію», а й різноманітні трасти та піраміди, з допомогою яких різного роду шахраї відібрали в людей хай невеликі, але важко зароблені гроші. Обкрадання народу триває й сьогодні, зокрема шляхом «прихватації» землі, коли місцеві (територіальні) громади повністю усунуто від контролю за приватизацією земельних ділянок (свіжим і показовим прикладом є події в Козині, поблизу Києва).

Внаслідок злиття бізнесу і державної влади, бізнес став потребувати владного «даху». Це створило абсолютно несприят-

ливе середовище для розвитку дрібного та середнього підприємництва. Дрібний підприємець, щоб вижити, мусив ховатися під «дах» якого-небудь олігарха. За тим стоїть безліч особистих драм, трагедій, самогубств (статистику не зібрано). Але якщо залишити осторонь ці особисті драми, то більш важливими стали суспільні наслідки: високий рівень безробіття, трудова еміграція, зміщення соціальної структури в бік невеликої купки дуже багатих і величезної кількості людей з низькими прибутками. Якщо ж зосереджуватися на цьому тіньовому боці «епoxy Кучми», то в моїй уяві цей період символізують постать бомжа, який рийється у смітнику, безпритульні діти та дівчата-повії.

Л. Г.: Однак ми часто чуємо посилення на «первинне накопичення капіталу», яке, мовляв, і на Заході було брудним. Чи не так?

В. Л.: Це не зовсім так. Існує очевидний контраст між тим, як це «накопичення» відбувалося у нас і в державах із колишнього «соціалістичного табору» (Угорщина, Польща, Чехія). Чи навіть у прибалтійських республіках. Вирішальним виявляється той стан ментальності, який успадкували народи, які століттями перебували в складі Російської імперії. Та, передусім, ми повинні брати до уваги стереотипи свідомості й поведінки більшості з тих, які наповнювали й сьогодні наповнюють наші владні структу-

ри. Ці стереотипи, як правило, запозичені, — хоча й у видозміненому вигляді, — від комуністичної номенклатури. Поеднання номенклатурної ментальності з ментальністю нової буржуазії зумовило всі основні вади політики «кучмізму», як внутрішньої, так і зовнішньої. Новоутворена буржуазія в Україні є компрадурською: свої власні інтереси вона поставила понад інтереси української нації.

Л. Г.: А чи не схиляє такий наголос на успадкований ментальності до виправдання наявного стану речей — «маємо те, що маємо»?

В. Л.: Якщо цю фразу промовляє людина, що займає високу посаду, то її можна розцінити як спробу применшити міру власної відповідальності за те, що «маємо». Те ж саме стосується фрази «маємо такий народ, який маємо». Щоб витворити людину типу «гомо советікус», колишня більшовицька диктатура пішла на масові криваві злочини, на геноцид і етноцид. Насильство й обман (демагогія про владу трудящих і про добровільний союз вільних народів) призначені були заблокувати пробудження громадянської та національної свідомості в Російській імперії на початку ХХ ст. Це тяжка спадщина. Та коли ж ми говоримо про короткий період нашої незалежності, то йдеться про оцінку здатності влади провести дуже радикальні реформи — економічні, соціальні, політичні. У тім числі й такі, які б сприяли зміні у масовій свідомості. Адже громадяни оцінюють діяльність влади також під кутом зору того, який тип людини вона формує. Чи вона сприяє формуванню в людей громадянських якостей, поваги до закону, надає можливості забезпечувати свій добробут власною працею тощо. А чи, навпаки, політичний режим культивує людину залежну, слухняну, вірогіддану, злякану. Коли говоримо про сучасну українську владу, то кожному відомо, який тип людини вона культивує.

Закінчення на с. 5

ЗАЯВА

Центрального правління
ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

Стабільність, про яку весь час говорила влада, виявилася ще одним міфом «епoxy Кучми». Про яку громадську стабільність і правову захищеність може йти мова, коли ми є свідками серійної розправи з просвітянами, з тими, хто працював і працює на незалежність України та демократичні перетворення в державі, утвердження її мови і культури, врешті, на нинішньому витку, — на розвиток громадянського суспільства, здійснення священного права громадян на вільний вибір влади?

Ось лише кілька фактів, які подаємо у хронологічному порядку останніх подій підлого часу.

У серпні на Херсонщині жорстко побито голову обласного об'єднання «Просвіти» Олега Олексюка — за те, що був одним із організаторів молодіжного просвітницького семінару, спрямованого на відродження української мови в Херсонській області, громадську позицію та активну участь у виборчій кампанії.

28 вересня 2004 року було розгромлено приміщення Харківського обласного об'єднання «Просвіти», силою забрано різнографи, книги, а також комп'ютер дитячого журналу «Журавлик», що зробило неможливим вчасний вихід його чергового числа.

19 жовтня цього року, вранці, о 5-й годині 30 хвилин, пролунав вибух у Львові, по вулиці Друкарській, 6. Зловмисники розбили вікна у просвітянській світлиці та вкинули до примі-

щення вибухову речовину. Очевидно, намагаючись знищити місце Львівського крайового об'єднання «Просвіта», викликати пожежу. Всі ці випадки — не що інше, як політичні акції, засоби морального й психологічного тиску на просвітян, які активно беруть участь у виборчій кампанії.

Центральне правління ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка заявляє рішучий протест цим ганебним діям та бездіяльним правоохоронцям, які не поспішають припинити подібні безчинства. Не сподівайтеся, панове, що ваші беззаконня злякають просвітян України, відлучать їх від участі в проведенні виборів.

«Просвіта» залишається вірною заповідям духовних батьків українського народу. Натхненникам і організаторам нинішнього насильства та погромів у громадській організації варто пам'ятати уроки історії: окупанти і служки кількох імперій фізично нищили просвітян, захоплювали наше майно, засягали на наші культурні й духовні здобутки. Нині вони — прах на українському шляху, а «Просвіта» з іменем Тараса Шевченка — буде жити вічно, як і великий український народ. Борімося — поборемо!

Павло МОВЧАН,
народний депутат Верховної Ради,
голова Всеукраїнського Товариства
«Просвіта» імені Тараса Шевченка.
Центральне правління ВУТ «Просвіта»
19 жовтня 2004 року, м. Київ

25 листопада 1934 року, на 68-му році життя, помер перший президент Української Народної Республіки, академік, видатний історик і політичний та громадський діяч Михайло Сергійович Грушевський. На пошану його світлої

пам'яті «Слово Просвіти» друкує дослідження доктора історичних наук Василя Марочка, яке відкриває невідомі сторінки в житті і діяльності М. С. Грушевського.

стор. 10

ІСТОРІЯ СПОРУДИ

Монументальна будівля в центрі маленького закарпатського містечка Берегове була споруджена в 1908—1909 роках за проектами Ференца Яблонські. За часів Австро-Угорської імперії тут діяв суд, який не звик обмежувати себе у площі, — просторі приміщення з високими стелями не нагадують сучасних будов. Загальна площа будівлі складає 5140 кв. м, передбачено навіть зал для фехтування.

Після входження Закарпаття до складу Радянського Союзу тут розташували армійські казарми, а пізніше — відкрили завод точної механіки. Подейкують, для технічну документацію для переобладнання відвезли в тодішній Ленінград, проектувальники не могли нею надивуватися: роботи майстерні в цьому приміщенні, — це все одно, що віддати Ермітаж під слюсарні роботи. Однак радянська влада, яка робила у храмах склади, рішуче поставила на дорогий дубовий паркет важкі станки, й завод почав працювати. З розвалом Радянського Союзу завод, який був орієнтованим на військово-промисловий комплекс, припинив своє існування. Відтоді споруда почала перетворюватися на руїну. Прикордонному містечку це помітно псувало імідж. Мерія довго ламала голову над вирішенням цієї проблеми. За підрахунками фахівців, реконструкція палацу правосуддя потребувала 3—6 млн. доларів, а таких грошей у райцентрі ні в кого не було.

Від такого тягаря міськраді вдалося звільнитися у 2002 році, коли інтерес до приміщення виявив Закарпатський угорський педагогічний інститут, заснований у 1996 році. Інститут наразі має не тільки українську (III рівень), але й угорську акредитацію. Вуз приватний, однак навчання у ньому безкоштовне (правда, студенти не отримують стипендії). У січні 2002 року одностороннім рішенням міськрада передала ці руїни у власність інституту з деякими умовами. Депутати зобов'язали керівників вузу приступити до реконструкції протягом року та використовувати приміщення виключно для навчання: відкрити українсько-угорське та садівничо-інженерне відділення. У реконструкцію приміщення слід вкласти кошти, рівнозначні вартості будівлі. Чинним у правовому відношенні бланком реєстрації власності будівлю передали колективу інституту.

Передача будівлі проходила урочисто — були присутні нині діючий президент Угорщини Ференц Мадл та тодішній прем'єр-міністр України Анатолій Кінах. На рахунок благодійного фонду почали надходити кошти не тільки від сусідньої держа-

Президент Угорщини підписує акт передачі приміщення. 2002 р.

ви, але й від численної угорської діаспори із Європи, Америки, Австралії. У реконструкцію будівлі вкладено близько двох мільйонів грн., хоча оціночна вартість становила 913 тисяч грн. Наразі полагоджено покрівлю, проведено капітальний ремонт третього поверху, підведене автономне опалення. Ремонт деяких аудиторій було проведено коштом міських громад Угорщини. Керівництво інституту вже почало планувати проведення занять у цих аудиторіях, але... завадила політика.

ло кандидатуру "нашоукраїнців".

Звичайно, таке "вільнодумство" не пройшло повз місцеву владу. Інститут — недержавний навчальний заклад, отже, адміністративного тиску для його завоювання буде недостатньо. Тому вирішили діяти за неодноразово використаним принципом лідера СДПУ(о) Віктора Медведчука: спочатку створити проблему, а потім запропонувати свою допомогу у її вирішенні. Крім цього, містом поширювалася думка, що деякі "дружні" щодо мерії підприємці облюбували пер-

власність міста. Прокурор оминув той факт, що в цьому випадку Угорщиною автоматично буде призупинено фінансування реконструкції. Бо угорські закони забороняють вкладати кошти в об'єкти державної чи комунальної власності за кордоном. Те, що ще два роки тому цей палац був справжньою руїною і бажаючих відремонтувати його також не було, нікого не цікавило. Міська рада розглянула це питання на своєму засіданні лише 21 травня 2004. При цьому засідання проходило таким чином, що представників інституту на нього не запросили й навіть не поінформували про існування протесту та про проект рішення. Склад ради, відповідно до чинних законів, мав змогу відхилити протест або відкласти розгляд питання,

анулювання рішення 2002 року. Саме рішення з'явилося за вельми дивних обставин: присутнім на засіданні телевізійним журналістам не дозволили знімати хід засідання. Виникає сумнів у кількості поданих голосів — з 31 члена райради присутніми були лише 20. Із записів журналістів можна зробити висновки, що за прийняття рішення проголосувало лише 16, однак під час голосування деякі депутати не підтверджували цього.

Попри те, прокурор майже миттєво звертається не до Господарського суду, а до суду загальної юрисдикції (Берегівського міжрайонного суду) з вимогами анулювати договір про власність, підписаний двома юридичними особами. Незважаючи на такі "дрібниці", суддя не тільки не відмовляє у прий-

ІСТОРІЯ ТА АРХІТЕКТУРА СКАНДАЛУ

...Спочатку було Мукачеве, потім — події з сумськими студентами, а тепер — Угорський педінститут, боротьба за його приміщення.

ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Правляча в області партія СДПУ(о) намагається підпорядкувати собі всі організації в області. А вплив на вищі навчальні заклади напередодні виборів — це вже загальноукраїнська тенденція робити з університетів філіали передвиборчого штабу провладного кандидата. Керівництво Закарпатського угорського педінституту на неодноразові вимоги губернатора І. Різак та народного депутата Іштвана Гайдоша віддати інститут місту теж відповіло відмовою. Президент інституту Ільдико Орос і голова наглядової ради Ласло Брензович були з тих небагатьох депутатів обласної ради, які відмовилися поставити свій підпис під зверненням облради на виборах мера Мукачевого, в якому паплюжилось місце керівництва "Нашої України" та підтримувалася кандидатура "есдеків". Товариство угорської культури Закарпаття, яке є одним із співзасновників інституту, теж підтрима-

ний поверх приміщення. Після проведеного інституту ремонту вони забажали відкрити там... готель.

У березні 2004 року виконував обов'язків прокурора Берегівського району (повний тезка нинішнього Генерального прокурора) направив у міськраду протест щодо рішення сесії про передачу споруди у власність інституту. На його думку, це майно повинно було продаватися на аукціоні, й тому його слід передати у

але, попри це, внесений проект рішення був проголосований депутатами. Рішення, згідно з законом, може набути чинності лише судовим шляхом, тобто, якщо міська рада скасує виданий документ на право власності через Господарський суд. Депутати спочатку погодилися з владою, а потім вирішили створити комісію для вивчення питання. Головою комісії було призначено місцевого функціонера "есдеків", який не є членом міськради. Також до складу увійшов нардеп І. Гайдош, його помічники та інші посланці партії влади. Керівництво інституту не погодилося з повноваженнями комісії та про свої претензії поінформувало раду.

Але заангажовану комісію це не збило з пантелику: вона не вивчила інформації від інституту й знову не надала свого рішення для ознайомлення його керівництву. Міська рада 2 липня провела позачергове засідання, на якому просила прокурора звернутися до суду для

няття цієї заяви, але й поспішає прийняти рішення вже 14 липня цього року. Саме засідання відбувалося поза юристами та представниками Інституту. На дошці оголошень суду теж не вказувалися терміни призначені до слухання цієї справи. Після довгих з'ясування вийшло, що засідання вже... відбулося. Сторонами виступили прокуратура та міськрада — Інститут виявився зайвим у цій компанії. Більше того, суддя взагалі відмовився надати юристу навчального закладу свій вердикт. Тільки після неодноразових письмових звернень керівництва Інституту, втручання закордонних та вітчизняних журналістів матеріали було надано. Інститут оскаржив це рішення. Однак суддя своєю ухвалою відмовив у прийнятті цієї апеляційної скарги на тій підставі, що інститут "...не є стороною, не брав участі у справі, суд щодо його обов'язків та прав рішення не виносив". Феміда таки виявилася у цьому випадку сліпою — суд не вважає, що, позбавляючи інститут приміщення, якимось чином порушив права навчального закладу. Цей шедевр юридичної практики знову-таки було оскаржено в апеляційному порядку. Таким чином, рішення про відчуження приміщення не набуло законної

СКАНДАЛ

Телебачення, Інтернет, газети Угорщини неодноразово обговорювали цю скандальну ситуацію. Україна не так часто потрапляє на сторінки преси країн Європейського Союзу. Мас-медіа відверто звинуватили місцеву закарпатську владу в прямому обмані президента Угорщини. Справа в тому, що Ференц Мадл на самому початку розвитку конфлікту звернувся до свого українського колеги з проханням посприяти у вирішенні цієї проблеми. З метою вивчення конфлікту Берегове відвідав президент Центру угорсько-американських зв'язків А. Надь. Навіть із його дипломатичних коментарів можна було зрозуміти, що Україна в цій історії має не найкращий вигляд.

Не залишилися осторонь і народні депутати України. Закарпатський парламентарій професор Іван Мигович (КПУ) вже звернувся до прокуратури з депутатським зверненням, в якому прямо вказав, що "...утворена берегівською міською радою комісія виявилася недостатньо професійною, політично заангажованою, вивчала конфліктну ситуацію тенденційно, ігноруючи потреби інституту... Позбавлення приміщення єдиного в Україні угорського вищого навчального закладу загрожує його нормальному функціонуванню, підіриває довіру до вітчизняного законодавства, погіршує міжнародний імідж нашої країни, суперечить її зобов'язанням щодо захисту прав і збереження мов та культури національних меншин". Однак в. о. прокурора області у своїй відповіді повідомив народному депутату, що "підстав для перегляду цього судового рішення в апеляційному порядку не вбачає".

Керівництво інституту продовжує боротися за споруду, в яку вже вкладено багато грошей. Угорська громада краю має надію, що конфлікт розв'яжуть президентські вибори в Україні...

Символічний ключ від будівлі. 2002 р.

ЖИТТЯ ЗАНАДТО МАЛЕ ДЛЯ ЧИТАННЯ НЕ-

— Чим для Вас є читання? Наскільки різкою є межа між читанням заради естетичного задоволення і читанням із необхідності (якщо вона взагалі існує)?

— Я дуже рідко читаю те, чого не хочу читати. Але в сфері своїх інтересів я намагаюся прочитувати все більш-менш резонансне. Хоча на все часу не вистачає.

— А як із зоною невідомого, в якій час від часу з'являються цікаві новинки, наскільки великий шанс, що повз Вашу увагу може пройти щось вартісне?

Чим є процес читання для тих, хто сам створює тексти, — для письменників і критиків? Цим і вирішив поцікавитися безпосередньо у них кореспондент “Слова Просвіти” Микола Скиба. Отже, перша розмова — з поетом, перекладачем, літературним критиком Андрієм БОНДАРЕМ.

— У нашому середовищі існує щось на зразок літературної пошти. Є люди, смакам яких я довіряю, і між нами відбувається обопільний обмін враженнями від щойно прочитаного. Коли, до прикладу, я прочитав новий роман Світлани Пovalaєвої “Замість крові” (я був чи не найпершим, хто прочитав цю річ), я порадив його критику Сашкові Бойченку. Той прочитав і написав статтю. Це такий цеховий принцип, де ти мусиш довіряти смакам своїх друзів. Іноді вони не збігаються, але все ж збігів більше, ніж розходжень. У нас так відбувається, коли ти не можеш чогось цінного пропустити в тому випадку, якщо хтось про це вже висловився. Є речі, про які мовчать колеги, — значить, їх не треба читати. Тобто, життя занадто мале, аби його марнувати на читання непотрібного.

— А книжок усе більше та більше...

— Ну, українських книжок (тих, які варті уваги) не так уже й багато, тому їх треба рекламувати і всіляко підтримувати. А якщо брати світовий масштаб, то, справді, можна засипатися. Зрозуміло, що мені а ргіогі відомий російський ринок, бо він у нас представлений добре. Є ще польська література, за якою я також пильно стежу. Тому доводиться проводити досить жорстку селекцію щодо читання, адже якщо читати все, то на себе не вистачає часу.

— А як дискурс читання формує “цех читців” — яким чином ці речі пов'язані між собою?

— Так, ці речі щільно пов'язані. Є наперед визначені смаки. Наприклад, в одному з видавництв одночасно вийшли моя книга й книга Романа Іванчука. І я знаю, що ні я його не прочитаю, ні він мене. Мені здається, що це нормальна ситуація “різнопартійності”. Ми належимо до різних літературних сфер та існуємо, майже не перетинаючись. А якщо й трапляється певний перетин, то дуже побіжно. Літературні середовища у всьому світі поділені, немає якихось об'єднань. Я б не називав це словом “тусовка”. Адже остання має “флер” богемної порожнечі, непотрібності всього, що відбувається, наліт розважальності. А в країнах перехідних, таких, як Україна, цей поділ тим більше загострений. У нас спектр досить широкий, але всі об'єднання можна поділити на дві великі категорії. Те середовище, до якого я належу, перебуває в полі певних цінностей, які нестабільні, тому стали канони відсутні. І ставлення до тієї чи іншої книжки або автора може змінюватися з часом. Як приклад, можу навести Марію Матіос, яка для мене, та й багатьох людей із нашого середовища, просто не існувала як письменниця до останнього свого роману “Солодка Даруся”.

— А наскільки сталими є самі літератур-

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

ні корпорацій?

— Вони абсолютно не замкнені. І з дистанції років тридцяти—сорока ми зможемо побачити більш об'ємну картину того, що відбувається нині, як ми бачимо, скажімо, ситуацію в літературі 1920-х років, коли також існувало багато творчих “партій”.

— Але тоді дуже багато важила естетична програма, а як нині відбувається добір у ту чи іншу “партію”, чи не відіграє тут вирішальної ролі поколіннєвий принцип?

— Я не бачу в нашій ситуації поколіннєвого розподілу. Письменники об'єднуються від наймолодших до шістдесятилітніх. Наприклад, Любо Дереш із двадцятирічних і Юрко Винничук, якому вже за п'ятдесят, — це люди одного середовища. Для середовища, до якого я належу, об'єднувачим моментом є (умовно назвімо) проєвропейська наляштованість і тяжіння до ліберальних цінностей, тобто певна ідеологічна програма. У кожного, звісно, можуть бути свої, відмінні від інших, політичні переконання, але загалом нас об'єднує уникання крайніх позицій.

— А яка роль харизми в формуванні цих, умовно кажучи, літературних корпорацій?

— Мені задається, тут є певна діалектика: якщо є певна особистість, тексти якої “вставляють”, то вона сама по собі не може бути не харизматичною. І навпаки — здатність створити гарний текст надає людині харизми. В українській літературі багато харизматичних персон, але, знову ж таки, явних і сталих лідерів немає.

Розмову з Тарасом Прохаском читайте в наступному номері.

ЖИВИЙ ПОТІК УКРАЇНСЬКОГО ДЖАЗУ

Концерт-презентація книги музикознавця і громадського діяча, заступника працівника культури України Володимира Степановича Симоненка “Українська енциклопедія джазу” став справжньою перлиною XV Міжнародного фестивалю “Київ-Мюзік-Фест—2004”. Це не дивно, адже свого часу В. Симоненко очолював дирекцію Міжнародних музичних фестивалів, серед них і “Київ-Мюзік-Фест”. Важко перелічити все добре й прогресивне, що він зробив для українського музичного життя, зокрема для джазу. Концерт-презентація став водночас і концертом пам'яті музикознавця. В. Симоненко пішов від нас, так і не дочекавшись виходу в світ своєї “Енциклопедії”.

Атмосфера у Національній філармонії України приємно дивувала: у фойє зібралася чимало цінителів джазу, на стінах висіли фотороботи на джазову тематику Віталія Запорожця та абстракція Гліба Юхимця. Презентація розпочалася вступним словом музикознавця, кандидата мистецтвознавства Тамари Невінчаної. З її промови присутні зрозуміли, свідками якої важливої події в українському музичному житті вони стали. Над “Українською енциклопедією джазу” Володимир Симоненко працював усе своє життя. Книга “наче світло далекої зірки, йшла до нас шість років”. Вона містить понад п'ятсот п'ятдесят статей та більше сотні рідкісних фотографій із власного архіву автора. До того ж, у другій частині видання є величезна дискографія та літературний показчик, а також повний список джазових ансамблів, які виступали в Україні. Переконавши присутніх у величезній цінності книги, Тамара Невінчана побажала їй “щасливої долі і довгого, корисного та щасливого життя”.

Нарешті офіційна частина закінчилася, пролунало довгоочікуване: “А тепер настав час надати слово музиці”. Першим був виступ фортепіанного дуету В'ячеслава та Тимура Полянських. Батько, заслужений діяч мистецтв України, та син, лауреат міжнародних конкурсів, занурили глядачів у чарівний світ легких мелодій. Композиції створювали атмосферу чи то старих добрих радян-

МУЗИКА

ських фільмів, чи американських комедій, проте звучали позитивно та весело. Джаз розпочався... Ще хвилина, і присутні побачили гордість українського джазу, лауреату міжнародних джазових фестивалів Наталію Гуру. Її чудовий вокал вражав широким діапазоном (пісня “Sometimes I Feel Like a Motherless Child”) та ніжністю (“Tenderly”). Шквал оплесків... Справжню майстерність продемонстрував композитор, народний артист України Мирослав Скорик. Він зіграв на роялі “Арабески”, Каприз і мелодію в народному стилі.

Як і має бути на справжньому джазовому концерті, не обійшлося без елемента спонтанності. Ведучий Олексій Коган запросив на сцену Джазовий оркестр Київської дитячої академії мистецтв. Заграли бас, барабан та фортепіано, на сцені з'явилася решта музикантів із різноманітними духовими інструментами. Виступ ансамблю під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України Віктора Басюка, через веселий настрій та невимовність, більше скидався на урок доброго вчителя в неслухняному класі.

У класичному джазовому руслі виступили музиканти Київського квартету саксофоністів Національної філармонії України. За ними грав гість із Франції, за словами ведучого, — “один із найкращих саксофоністів” Франсуа Жанно. Він показав приклад імпровізованого виступу. В деяких моментах Жанно грав особливо швидко, беручи неймовірну кількість коротких нот.

Останнім учасником концертної програми був легендарний гітарист-віртуоз Енвер Ізмайлов. Його електрогітара видавала дивовижні звуки, які нагадували то віолончель, то гори, то людський голос. Енвер Ізмайлов грав безщипковою технікою обома руками на грифі. Накладаючи один звук на інший, іноді підспівуючи, музикант створював ефект оркестру, граючи часом східні медитативні мотиви, часом веселу класичну європейську музику. Свій виступ Ізмайлов закінчив ударним соло на гітарі.

Музичний вечір виявився досить довгим. Це й не дивно, бо разом із презентацією книги Володимира Симоненка відбулася своєрідна презентація українського джазу взагалі. Що й говорити, музикантам було що показати. Скажу лише, що в моїй пам'яті концерт залишив багато приємних вражень.

● **Михайло ТОЛМАЧОВ**

XXXIV МКФ “МОЛОДІСТЬ”: 8 1/2 УКРАЇНСЬКИХ ФІЛЬМІВ У КОНКУРСІ

З 23 до 31 жовтня в Києві проходить XXXIV Міжнародний кінофестиваль “Молодість”. Організатори повідомили, що Україна буде представлена цього року в конкурсній програмі фестивалю вісьмома фільмами. У студентському конкурсі — 5 стрічок, у конкурсі короткометражних дебютів — 3 фільми. У повнометражному конкурсі Україна братиме участь, сказати б, частково. За минулий рік не зроблено жодного повнометражного українського дебюту, проте зроблено картину в копродукції Словаччина—США—Україна: фільм “Кровна єдність” режисера Олега Гаренчара. Ця картина й братиме участь у повнометражному конкурсі.

На відкритті фестивалю демонструватиметься фільм “Свої” російського режисера Дмитрія Месхієва, де головну роль виконує український актор Богдан Ступка, він, до речі, є почесним президентом МКФ “Молодість”. За цю роль актор отримав приз за “Найкраще виконання чоловічої ролі” на цього-річному Московському МКФ. Згодом фільм “Свої” вийде до українського кіно-театрального прокату. Закриє МКФ “Молодість” укра-

їнська прем'єра українсько-російського фільму режисера Кіри Муратової “Настроювач”.

Серед почесних гостей на фестивалі цього року очікують польських режисерів Єжи Гоффмана і Яна Якуба Кольського, польських акторів Богуслава Лінду і Даніеля Ольбрихського, російського режисера Сергія Соловйова, російських акторів Олега Янковського, Олександра Абдулова, Олександра Збруєва, американського актора українського походження Джека Пеленса.

“ВОДІЙ ДЛЯ ВІРИ” ТА “ОСКАР”

Нещодавно Міністерство культури і мистецтв України отримало відповідь від Американської кіноакадемії про те, що документи щодо подання стрічки “Водій для Віри” Павла Чухрая на премію “Оскар” у номінації “Найкращий іншомовний фільм” ними одержано, й тепер “кіноакадеміки” очікують на кінокопію картини. Україна має повне право висувати цей фільм, оскільки він є продуктом спільного українсько-російського виробництва. Від Росії на “Оскар” висунуто стрічку “Нічна вартя”.

Нагадаємо, що батьком російського кінооператора й режисера Павла Чухрая є режисер Григорій Чухрай, який народився в Україні, в місті Мелітополь. Після закінчення ВДІКу (майстерня Сергія Ютевича та Міхала Ромма) протягом 1953—1955 років Григорій Чухрай

КІНОНОВИНИ

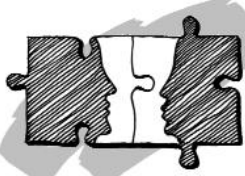
працював на Київській кіностудії. Від 1955 року — на студії “Мосфільм”. Поставив, зокрема, фільми “Сорок перший” (1956), “Балада про солдата” (1959), “Чисте небо” (1961), “Пам'ять” (1970), “Трясовина” (1977), “Життя прекрасне” (1980)... Павло Чухрай — режисер фільмів “Люди в океані” (1980), “Клітка для канарок” (1984), “Злодій” (1997). І саме “Злодій” свого часу потрапив до п'ятірки номінантів на “Оскара”. Звісно, від Росії. Тепер — друга спроба. “Водій для Віри” — від України.

ПЕРШИЙ ФІЛЬМ ПРОГРАМИ “КІНОПРОБА”

За сприяння “Фонду розвитку українського кіно”, створеного цього року за ініціатииви директора кіностудії ім. О. Довженка Віктора Приходька і відомих діячів українського мистецтва та бізнесу, розпочато зйомки першого фільму в рамках програми Фонду “Кінопроба”. Програма “Кінопроба” передбачає виробництво 50-ти різножанрових короткометражних фільмів-дебютів щорічно. Програма дає можливість молодим сценаристам і режисерам, навіть тим, хто не має кіноосвіти, зробити свій фільм. Для участі в проєкті потрібно подати сценарій на конкурс і — перемогти. Збір сценаріїв триває, вже зараз до Фонду надійшло 65 сценаріїв молодих кінематографістів.

Зйомки кожного фільму триватимуть тиждень, процес постпродукції — ще тиждень, тобто, через два тижні після початку роботи глядачам буде представлено готову картину.

● **За даними сайту kinokolo.ua**

Закінчення. Поч. на с. 1

Л. Г.: Я, все ж таки, уточню: залякану, байдужу, підпорядковану бандитам...

Але вибори можуть стати передумовою успішних реформ, викликати критичне ставлення кожної окремої людини до успадкованих стереотипів у свідомості й поведінці...

В. Л.: Успішність тих радикальних суспільно-політичних змін залежить, передусім, від здатності людей критично ставитися до успадкованих стереотипів у мисленні й поведінці, до набуття здатності чути й розуміти аргументи іншого. Основною перешкодою тут є інерція успадкованих стереотипів мислення й поведінки людини, яка думає, що ці зміни відбудуться самі собою, що вони не потребують від неї самої критичного ставлення до себе, змін у своєму способі мислення і поведінки. Коли говорять "нас хочуть поділити на Схід і Захід за мовною, конфесійною, національною належністю", то додають, що поділити народ вдається тільки паразитуючи на деяких стереотипах масової свідомості, успадкованих від минулої Влади в період "кучмізму" прагнула підживлювати існування цих стереотипів, щоб можна було діяти у відповідності з формулою: "поділяй і володарюй".

Але урядовці не мають морального права посилалися на відому тезу "народ має таку владу, якої він гідний". Бо це можна розцінювати як намагання виправдати дії влади тим, що вона є доброякісною настільки, наскільки того заслуговує наш народ. Тим часом, якщо влада прагне мати народ наївним (щоб його легше були дурити!), роз'єднаним, слухняним і заляканим (щоб він не був здатним її контролювати!), то саме влада несе основну частку відповідальності за стан суспільної свідомості.

Водночас люди, які очолюють сучасні владні структури (за влучним висловом Світлани Рябошапки, ведучої програми "Кабінет" на "5-му телеканалі"), згадують про відповідальність тільки тоді, коли постає гостра потреба її уникнути. До ситуації, коли їй насправді доведеться відповідати перед народом, влада не звикла. Звикла до заляканого, покірного та наївного народу, свідомістю якого легко маніпулювати.

Л. Г.: Але, крім "олігархізації" і її наслідків, з якими іншими характеристиками, на Ваш погляд, ввійде "епоха Кучми" в українську історію?

В. С.: Слова для цих характеристик відомі: корупція і цинізм. У період президентства Кучми корупція пронизала всі державні інституції, включаючи правоохоронні органи, МВС, податкову інспекцію, навчальні, пенсійні, медичні заклади тощо. Йдеться не лише про хабарі, а й про порушення закону через так зване "телефонне право", через тиск із боку високопосадовців з уряду та з президентської адміністрації. Сюди належать також незаконні розправи з підприємцями, які підтримують опозиційних політиків, усунення від праці незалежних журналістів, поширення "темників" тощо. Не буду продов-

жувати відомий список. Замість того, щоб культивувати в людині повагу до правопорядку, політична система кучмізму тільки посилила в масовій свідомості правовий нігілізм — зневагу до законності й правопорядку. Загальнопоширеним став також політичний нігілізм — розуміння політики як засобу утвердження особистих і групових (кланових) інтересів. І це в той час, як у нашому суспільстві важливо утверджувати ціннісне розуміння політики — як діяльності, призначеної узгоджувати часткові (особисті й групові інтереси) заради спільного добра нації. Це справді так, що ціннісне розуміння політики необхідно поєднувати з певними елементами реалізму. Бо інакше воно буде занадто ідеалістичним, не пристосованим для успішних практичних дій. Але коли політику розглядають лише як засіб

тичного напрямку, позбавлені певних негативних стереотипів. Я неодноразово про це писав і говорив. Але це, знову ж таки, тема окремої розмови. У цій нашій розмові йдеться про речі засадничі, принципи. Не можна занижувати вимоги до політичного режиму, слідуючи вислову "головне, щоб не було війни". Чи прислухаючись до настанов Кучми про спадковість влади, з чим він пов'язує стабільність, яку ніби-то може забезпечити тільки нинішня влада. Якщо ми простимо цій владі той розмах беззаконня і корупції, який маємо, особливо ж убивства політиків і журналістів, то завтра будемо жити не тільки в царстві кривих дзеркал, а в царстві всезагального страху. Що ж стосується оцінки економічної політики уряду Януковича, то основне вже сказано, в тому числі й у популярному викладі.

ладів. Подиву гідна одноставність. Залякуванням займаються переважно місцеві адміністрації. Це вже традиція: не проголосує за того, за кого слід, не виоремо городу, не проведемо газу; ми дізнаємось, за кого ви голосували. І т. п. Неприкритою формою залякування є попередження Януковича, процитоване на "5-му каналі", звернене до неслухняних адміністраторів, подумати, де вони "будуть" після того, як відбудуться вибори. Подумати, очевидно, варто кожному громадянину. Порада слухна. Явні ознаки підкупу громадян має підвищення пенсій Януковичем якраз напередодні виборів.

До особливо масштабних використань адмінресурсу належить перенесення святкування визволення Києва з 6 листопада на 28 жовтня. Жодна влада, навіть та, яка користується досить високим

було отруєння". Але важливо інше: з урахуванням політичних обставин та дуже високої вірогідності отруєння (з огляду на характер діагнозу), кожна людина може бути переконаною, що це було отруєння. Остаточних доказів того, що Гетьмана, Чорновола, Гонгадзе вбила влада, немає й досі, але більшість громадян твердо переконана, що це зробила влада. І хоча Піховшек в "Епіцентрі" та Кисельов (на ICTV) протягом довготривалої журналістської діяльності доклали неабияких зусиль, народ не чекає остаточних доказів і твердить своє. До речі, Ющенко у своїй заяві 18-го вересня не посилався на остаточні докази, а висловив своє переконання. Окрім обставин політичного характеру, він має суто індивідуальні, особисті підстави для своєї переконаності.

Я вже згадував про спроби па-

ПЕРЕДВИБОРНІ ЗМАГАННЯ ЯК ЗАВЕРШЕННЯ «ЕПОХИ КУЧМИ»

фото Ганни Оберської

Л. Г.: Якщо перейти до передвиборних змагань, то що вони додають до цих загалом відомих характеристик?

В. Л.: Я погоджуюся з думкою Марчука, висловленою ним на "5-му каналі", суть якої зводиться до того, що маємо дуже сумне завершення президентства Кучми. Я хотів би, щоб ми розпрощалися не тільки з Кучмою як президентом, а передусім, з "кучмізмом", зі всім брудом брехні й насильства, пов'язаним із сучасною владою. Тому буду говорити тільки про політичні технології, які використовує влада для підтримки свого "єдиного" кандидата. Спочатку про використання адмінресурсу. Це переважно дуже грубі технології. Розраховані на поцінування людиною свого життя, становища, добробуту, спокою. Прямий адміністративний примус (розрахований на бездумну слухняність), підкуп, різного роду репресії (особливо у вигляді перевірок), провокації (такі, як щойно вчинена щодо молодіжної громадської організації "Пора"), залякування. До масштабніших акцій примусу належать зганяння людей на форуми на підтримку "єдиного" кандидата, продовженням цих дій є заяви "ми за Януковича" керівників різних підприємств і зак-

ступенем довір'я з боку народу, не пішла б на такий крок. Бо це б неминує викликало підозри. Наша влада вдається до ризикованих кроків. Це вже не тільки вплив на колективну психіку, залякування. Перед загрозою втратити владу внаслідок виборів влада робить ставку на силовий варіант. І присутність Путіна з цього погляду символічна. Мій висновок щодо використання владою адмінресурсу в передвиборних змаганнях такий: воно має явні ознаки контрагітації щодо кандидата від влади. Для громадян, які мають почуття гідності. Я вірю, що більшість громадян України мають це почуття.

Л. Г.: А на які особливості свідомості, з Вашого погляду, розраховані тонкі, маніпулятивні технології?

В. Л.: По-перше, робиться розрахунок на наївність, довірливість, нездатність критично мислити. До таких належать цинічні словесні ігри, пов'язані з отруєнням Ющенка. Відсутність остаточних доказів отруєння звабило деяких журналістів зіграти в нечесну гру, звинувативши Ющенка в брехні. Самі вони розуміли, що у відповідь на їхнє твердження: "Брехня, що це було отруєння" можна з повним правом сказати: "Брехня, що це не

державна влада, а отруєння та отруєння самими собою. Бо ж замахнувся на конституційні норми, перегляд яких минуче викличе напруження в суспільстві. Його промах спробувати поправити Кучма, оцінивши ці заяви як передвиборні, отже, популістські. Але після цього рейтинг Януковича, якщо вірити соціологічним службам, суттєво не впав.

Не впав і після того, як Янукович не захотів публічно пояснити своє кримінальне минуле. Попри наполягання Григорія Омельченка. Але це річ серйозна: цілком можливо, що хтось зберігає відповідні документи, які можна використати як засіб шантажу. А отже, йдеться про національну безпеку. Висловлювалися припущення, що у такій же ситуації опинився Кучма в зв'язку зі справою Гонгадзе. Не впав рейтинг Януковича й після відмови від теледебатів. Складається враження, що наш народ не цікавлять розумові здібності кандидата в президенти, його здатність вести аргументовану дискусію і просто загальний рівень культури. Але ж він буде представляти нашу націю в світі! Особливий народ, хтось може подумати. Ніщо для нього не є важливим, — якщо вірити соціологічним службам...

Взагалі ж більшість маніпулятивних технологій були розраховані на давні добре вкорінені стереотипи: загроза з Заходу, особливо з боку США. Тут влада діяла за правилом "держи злoding". Здаючи страстегічні підприємства під контроль російського капіталу, вона, у відповідності з давньою традицією, раз у раз наголошує на недопустимості втручання Заходу у внутрішні справи. Інші технології також розраховані на успадковані від минулого стереотипи. Сюди належать жонгливання ярликами: почесне місце тут належить ярлику "націоналізм". Важливо, щоб люди проголосували 31 жовтня на основі розумно зваженого рішення, які вільні громадяни, які цінують свою волю й гідність.

Розмову оприлюднила
Любов ГОЛУТА

УКРАЇНЬСКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ В ЧАСОВО-

Міжнародна науково-практична конференція на тему "Українська національна ідея: минуле, сучасне, майбутнє" відбулася в Одесі 14—16 жовтня 2004 року. Організували й провели конференцію Всеукраїнське товариство "Просвіта" ім. Тараса Шевченка та його Одеське обласне об'єднання, Одеський національний університет ім. Іллі Мечникова за підтримки Одеської обласної державної адміністрації.

Відкрив конференцію голова Одеського обласного об'єднання "Просвіти" професор Одеського національного університету Олександр Птащенко. З привітанням до учасників конференції звернувся начальник управління національностей та міграції обласної держад-

міністрації Іван Супруновський. У конференції взяли участь науковці-просвітники з Одеси та Одещини, з Києва, Вінниці, Донецька, Луганська, Миколаєва, Чернівців та інших міст України, а також із Польщі й Канади.

Крім двох пленарних засідань, на яких з доповідями виступили голова ВУТ "Просвіта", народний депутат України Павло Мовчан, Олександр Птащенко, Анатолій Жаборюк (Одеса), Василь Шендеровський (Київ), Ірина Магрицька (Луганськ), Олександр Пономарів та Микола Нестерчук, у рамках конференції працювало п'ять секцій: "Становлення і розвиток української національної ідеї", "Українська національна ідея в державотворчому процесі", "Мова і нація", "Національна культура і

формування національної свідомості українців", "Національний рух і "Просвіта".

У своїх доповідях та виступах учасники конференції торкалися різних аспектів становлення, розвитку й утвердження української національної ідеї в минулому й тепер, а також перспектив на майбутнє. Оскільки національна ідея, як зазначив у своїй доповіді М. Мацюк (Одеський філіял Національного інституту стратегічних досліджень), — "це історичний продукт самопізнання нації, розуміння нею власного минулого, сучасного і стратегії поступу відповідно до своїх інтересів", то Українська держава мусить дбати про утвердження саме української національної ідеї, обстоювати українську мову як єдину державну, дбати про

"ПРОСВІТА" СЬОГОДНІ

відродження занедбаної духовності народу, допомогти йому зберегти свою тожність за умов глобалізації в сучасному світі.

Велика роль у цій справі, як наголошували всі учасники конференції, належить інтелігенції, просвітницьким організаціям, які мають донести українську національну ідею до всього українського народу, особливо до селян та молоді. Саме тому на конференції прийнято резолюцію, яку слід опублікувати в усіх засобах масової інформації України.

Олександр ПОНОМАРІВ,
заступник голови ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка

ПОЖЕРТВИ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ

Продовження. Поч. у ч. 39–52
за 2003 р., ч. 2–9, 11–14, 16–18, 20–26, 28,
30, 32, 34, 37, 39, 41 за 2004 р.

“Просвіта” м. Кременець Тернопільської обл. (ч/з Корнішук К. В.)	262,00
Андріяшек О. І., м. Тернопіль	50,00
Анісімов Ф. Х., м. Київ	50,00
Арпан М. Д., м. Чортків, Тернопільської обл.	30,00
Блащак О. І., с. Великий Тростянець Полтавської обл.	30,00
Бурдюг В. Ф., Бурдюг В. І., м. Дніпропетровськ	100,00
Бутковська М. Г., м. Чернівці	10,00
Войтович М. В., м. Миргород Полтавської обл.	40,00
Годована Д. П.	60,00
Гора М. І., м. Пирятин Полтавської обл.	40,00
Гузар Л. А.	120,00
ДАКНАУ, м. Заліщики Тернопільської обл. (ч/з Нагуляк)	277,00
Даниленко Т. Я., м. Кременчук	20,00
Данилюк В. О., м. Тростянець Івано-Франківської обл.	10,00
Декалюк М. С., м. Збараж Тернопільської обл.	50,00
Зайко М. А., м. Заліщики Тернопільської обл.	50,00
Заяць О. П.	317,30
Золочівське районне об'єднання т-ва “Просвіта” (ч/з Дудко Ю. В.)	285,00
Кегичівський відділ освіти Харківської обл.	79,15
Коваленко О. М., м. Полтава	10,00
Кривотулова Л. П., м. Севастополь	10,00
Лукович В. В., м. Київ	150,00
Львівська комерційна академія	1500,00
Мамотюк В. М.	50,00

Мерчук В. М., м. Вінниця	30,00
Мешканці м. Радехів Львівської обл. (ч/з Сікорську Н. П.)	100,00
Мешканці с. Жовтанці Кам'яно-Бузького р-ну Львівської обл.	166,50
Мешканці с. Підмихайлівці Рогатинського р-ну Івано-Франківської обл.	256,00
Молоча Л. Л., м. Одеса	50,00
Новодворський В. І., м. Київ	500,00
Панченко Т. А., м. Пирятин Полтавської обл.	11,00
Пінчук Н. В., м. Житомир	20,00
Рибій С. П., м. Бережани Тернопільської обл.	50,00
Родина Тимочко Валентина та Петро, м. Тернопіль	100,00
Родина Шевченків із Запоріжжя та Одеси (Тарас, Людмила, Леся, Вова, Лілія, Ольга, Наталка)	250,00
Рубан А. М., м. Запоріжжя	20,00
Рябчук В. А., м. Полтава	10,00
Стрийське ТПО УТОС, інваліди по зору Стрийського, Жидачівського, Миколаївського, Сколівського районів	231,54
Тарченко А. Х., м. Фастів Київської обл.	30,00
Тихай Грета-Наталія В., м. Бурштин Івано-Франківської обл.	30,00
Товкайло М. Г., м. Переяслав-Хмельницький	20,00
Фольчевська Н. М., м. Чернігів	15,00
Фурсова О. А., м. Запоріжжя	20,00
Хор “Дзвін”, м. Львів	100,00
Хуторний М. В., м. Новомосковськ Дніпропетровської обл.	20,00
Чалий В. Н., м. Харків	40,00
Черчієвська Ю., м. Київ	622,00

ПОПРАВКИ Й УТОЧНЕННЯ

У числі 37 за 2004 р. було допущено помилку: мешканці селища Єзупіль Тисменицького р-ну офірували 1055 грн. (замість зазначених 910 грн.) через п. Б. Салія. До списку офірувачів додається внесок Нагнібиди І. — 20 грн.

ШАНОВНІ ОФІРУВАЧІ!

Збір коштів на Тарасову церкву біля Чернечої гори в Каневі продовжується. Редакція отримала кілька листів, автори яких уболівають, чи не будуть ті гроші, які вже зібрані, використовуватися не за призначенням. Аби розсіяти подібні підозри, ми попросили керівництво МБФ “Українська родина” надати офіційну довідку від АКБ “Київ”. Копію цього документа друкуємо.

Отже, жодна копійка, зібрана вами, дорогі офірувачі, не витрачена. Ми збудуємо Тарасову церкву!

Редакція

АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК

КИЇВ

JOINT-STOCK COMMERCIAL BANK

Подільська філія

Україна, 04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34, тел.: (044) 416-20-40, факс: (044) 462-52-23, МФО 320 401

№ 1597
на № _____ від _____

ДОВІДКА

Видана Міжнародному благодійному фонду “Українська родина” (код ЄДРПОУ 21709106) про те, що в Подільській філії АКБ “Київ” на рахунку відкритому для благодійних внесків на будівництво Кобзареві церкви, залишок коштів станом на 01 жовтня 2004 року складає 558 673,40 (П'ятсот п'ятдесят вісім тисяч шістьсот сімдесят три грн. 40 коп.).

Подільська філія АКБ “Київ” гарантує збереження коштів на вказаному рахунку у повному обсязі до розпоряджень МБФ “Українська родина” щодо їх використання.

Довідка видана для пред'явлення за місцем вимоги.

Директор

Головний бухгалтер

В.М.Лисененко

Т.Д.Коваль

Добровільні пожертви “На Кобзареву Церкву”:

МБФ “Українська Родина”

Р/р № 26045200145101 в Подільській філії

АКБ “Київ”, МФО 320401 ЗКПО 21709106

СПИСОК ОФІРУВАЧІВ НА ТАРАСОВУ ЦЕРКВУ, ЯКІ НАДІЙШЛИ ЗАГАЛЬНИМИ СУМАМИ

Члени “Просвіти” з м. Харків (ч/з Тюрину Т. О.)

Барков М. С.	20,00	Білокінь К. Ф.	10,00	Куліков Л. Й.	5,00
Прасол С. Д.	10,00	Мовчан В. В.	10,00	Лещенко Л. І.	5,00
Куликов Л. Й.	5,00	Галич Г. І.	1,00	Лещенко А. Б.	5,00
Куликов Л. Й.	4,00	Чалий В. Н.	1,00	Воропаєва Д. Г.	
Куликов Л. Й.	5,00	Чубенко П. Д.	2,00	Воропаєв Д. Г.	
Велігодський Д. М.	50,00	Поліщук В. О.	2,00	Воропаєв А. Г.	10,00
Тюріна Т. О.	3,00	Голуб А. Д.	1,00	Василенко А. М.	10,00
Голубінець А. О.	2,00	Земляна Т. І.	1,00	Чернєша П. М.	30,00
Барков А. С.	10,00	Олійник Р. В.	2,00	Денисенко В. Я.	1,00
Барков А. С.	5,00	Прасол С. Д.	5,00	Грама В. М.	2,00
				Павленко М. І.	20,00
				Всього:	237,00

Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, м. Київ

Альонкіна Н. П.	2,00	Зеленін В. В.	5,00	Падалка О. С.	50,00
Бондар Є. О.	2,00	Кобернік Г. М.	2,00	Патиник О. П.	10,00
Боровик І. М.	2,00	Колесник І. П.	5,00	Петрученко Т. В.	2,00
Вдовиченко І. В.	2,00	Кондратенко В. О.	2,00	Пінчук Ю. В.	2,00
Владимиренко В. Є.	5,00	Конопляста С. Ю.	2,00	Руденко Л. Н.	5,00
Войтюк Ю. О.	5,00	Корнев С. І.	5,00	Синьова Є. П.	2,00
Годлевська Д. М.	5,00	Королько Н. І.	2,00	Смолянська А. О.	50,00
Голубенко І. О.	10,00	Костишина В. І.	5,00	Сулима-Камінська І. В.	10,00
Гончаренко О. В.	10,00	Кот М. З.	10,00	Тімакова Ю. В.	2,00
Гончаров В. І.	50,00	Крохмаль Н. В.	4,00	Трухін І. О.	10,00
Гончарова Т. В.	50,00	Круглик О. П.	2,00	Федів Ю. О.	10,00
Горбачук І. Т.	50,00	Лобурець І. М.	6,00	Федоренко С. В.	2,00
Горбачук П. Т.	50,00	Магєра О. П.	10,00	Федорчук І. С.	2,00
Грауль І. С.	2,00	Малина Л. О.	2,00	Фомінова Є. І.	80,00
Гроза Е. П.	10,00	Мартиненко І. В.	2,00	Ханзерук Л. О.	5,00
Губар С. Ю.	2,50	Марченко І. С.	2,00	Хімич С. С.	2,50
Двигун І. І.	2,00	Мацейків М. А.	25,00	Чепурна Л. Г.	2,00
Дорошкевич В. О.	5,00	Міжєвич Т. В.	2,00	Чижова О. М.	2,00
Загороднюк С. І.	2,00	Мустафаєв Г. Ю.	2,00	Шевчук Л. І.	2,00
Заплатна С. М.	2,00	Омелянова І. М.	2,00	Шубка О. В.	2,00
				Шульженко Д. І.	2,00
				Якобчук Є. Л.	2,00
				Всього:	622,00

Об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка Галицького р-ну, м. Львів

Боднар Б. М.	10,00	Ривак Д. К.	10,00
Борик С. Й.	20,00	Родина Шалінських	10,00
Валько М. І.	10,00	Романова Н. С.	10,00
Вовк О. В.	2,00	Росовська В. М.	10,00
Гамаш А. А.	10,00	Росовський І. В.	10,00
Гасюк Я. О.	5,00	Росовський Ю.	5,00
Годик М. В.	20,00	Саблаташ Н. І.	10,00
Закалюжна М. П.	2,00	Сенюк О.	10,00
Захарко М. М.	2,00	Степашук С. І.	5,00
Здирко В. І.	50,00	Сурмяк О. І.	20,00
Ковчик Л. Д.	10,00	Татомир Я. Т.	10,00
Козуб Р. Я.	2,00	Чорняк З.	5,00
Луцина О. Т.	4,00	Шутько І. В.	10,00
Маселко А. С.	20,00	Якимович Г. В.	4,00
Олексин О. П.	4,00	Яниський Р. С.	2,30
Пилипчук Б.	15,00	Всього:	317,30

Львівський міський осередок ім. К. Малицької Крайового товариства “Рідна школа”

Біблюк Т.	10,00
Вовчук Я.	10,00
Волощак С.	10,00
Габлевич Д.	10,00
Доброміль Н.	1,00
Керик А.	10,00
Керик Н.	10,00
Керик Р.	30,00
Коваль І.	1,00
Пакалюк О.	5,00
Рудник Н.	5,00
Савчук М.	10,00
Сеник Л.	8,00
Хома М.	5,00
Всього:	125,00

ПЕРЕДПЛАТА 2005

ПОДАЛЬША ДОЛЯ ПРОСВІТЯНСЬКОГО ТИЖНЕВИКА

У ВАШИХ РУКАХ!

СЛОВО Просвіти — ЦЕ ВАШ ВИБІР!

РАЗОМ

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ

ПЕРЕМОЖЕМО!

НА РІК 37 грн. 86 коп.
НА ПІВРОКУ 19 грн. 18 коп.
НА МІСЯЦ 3 грн. 41 коп.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
30617

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 565 901 грн. 44 коп.

З ПЕРШИХ УСТ

З 4 по 8 жовтня цього року в Страсбурзі (Франція) відбулася чергова сесія ПАРЕ, в якій взяла участь Постійна делегація ВР України у складі Михайла Гладія, Сергія Головатого, Костянтина Жеваго, Олександра Карпова, Ореста Климпуша, Юрія Костенка, Бориса Олійника, Анатолія Писаренка, Анатолія Раханського.

Головний редактор “СП” Любов Голота зустрілася з головою Постійної делегації українського парламенту в ПАРЕ, народним депутатом Борисом Олійником.

— **Борисе Іллічу, які найгячіші теми обговорювала сесія ПАРЕ?**

— З-понад двох десятків питань і проблем, внесених на обговорення, назву собіна “Світова торгівля на перехресті”, “Функціонування демократичних інституцій у Сербії, Чорногорії”, “Виконання резолюції щодо функціонування демократичних інституцій в Азербайджані”, “Європейська стратегія щодо сприяння статевому та репродуктивному здоров’ю і правам”, “Участь жінок у виборах”, “Організація економічного співробітництва і розвитку та світова економіка”, “Виконання резолюцій з дотриманням обов’язків і зобов’язань Вірменією”, “Глобальне потепління: поза Кіотським протоколом”, “Нові концепції оцінки стану демократичного розвитку”, “Кампанія боротьби з домашнім насильством стосовно жінок”, “Освіта для Європи”, “Тенденції народонаселення в Європі та їхня чутливість до політичних заходів”, “Виклик з боку тероризму в державах-членах Ради Європи” (розгляд у терміновому режимі) та “Відносини між Грузією і Росією” (на вимогу грузинських парламентаріїв).

— **Як повідомляли ЗМІ, заступник голови ПАРЕ Люк Ван ден Бранде, говорячи про українську президентську кампанію, характеризував її як таку, що не відповідає нормам Ради Європи...**

— Так, на сесії заслухано і взято до уваги доповідь про діяльність Бюро та Постійного комітету, яку оприлюднив Люк Ван ден Бранде (Бельгія). Стосовно майбутніх президентських виборів в Україні доповідач зазначив, що “їх організація покіл не відповідає нормам Європи”, закликав підвищити активність щодо спостереження за виборчим процесом у нашій країні.

Члени Асамблеї Христос Пургурідес (Кіпр) та Ханне Северінсен (Данія), які взяли участь в обговоренні доповіді, торкнулися свого недавнього візиту в Україну. Х. Пургурідес заявив, зокрема, що “в Україні не вельми великі шанси на проведення вільних справедливих виборів”.

Х. Северінсен заклікала збільшити кількість спостерігачів на виборах, підкресливши особливу важливість їхньої роботи за межами Києва. Вона подякувала Голові Верховної Ради та українській парламентській делегації в ПАРЕ за плідне співробітництво і сприяння діяльності спостерігачів Асамблеї. Нині їхню кількість збільшено до сорока чоловік, вони скоро до нас прибудуть і роз’їдуться по Україні.

Водночас Х. Северінсен критично оцінила висвітлення виборчої кампанії україн-

ськими ЗМІ, які, на її думку, помітно упереджені щодо опозиційних кандидатів; нагадала про так звані “темники” чи то пак “інструкції з боку президентської адміністрації”. На завершення заклікала Асамблею “надати делегації спостерігачів ПАРЕ чіткий мандат” і підкреслила, що “ситуація в Україні ще можна поліпшити”.

— **Українську громадськість вельми турбує поширення тероризму в Європі, в тому числі й на пост-радянському просторі.**

— Другого дня на сесії виступав Головуючий у Комітеті Міністрів Ради Європи Міністр закордонних справ

звільнення всіх осіб, визначених РЄ.

На нинішній сесії найнапруженішими видалися надзвичайні дебати з проблеми “Виклик з боку тероризму в державах-членах Ради Європи” (доповідач від Комітету РЄ з політичних питань — п. Константін Косачев, голова російської парламентської делегації у ПАРЕ).

Речник наголосив, що терористи сьогодні намагаються поставити всіх європейців перед вибором між безпекою та демократією, між життям людини та її свободою. По суті, йдеться про цивілізаційний вибір. Тому Європі необхідно знайти ефективну відповідь на ці виклики. К. Косачев запропонував невідкладно вжити всеохоплюючих заходів і підготувати та прийняти в рамках Ради Європи конвенцію щодо боротьби з цим жахіттям, чітко визначивши поняття тероризму та терористичного акту.

Комітет з юридичних питань та прав людини, який репрезентував п. Едуард Літнер (Німеччина), принципово підтримав положення основної політичної доповіді, однак застеріг від пору-

сягнута свого апогею в Іраку.

Відтак Резолюція та Рекомендації значно виграли б, аби в них було зазначено, що агресія в Косові та в Іраці — то трагічна помилка керівництва США, оплачена кров’ю і життям безвинних. Визнання цього гіркого факту було б до честі супердержави. І не тільки до честі, а й з огляду її власної безпеки. Бо не можна будувати своє благополуччя на струнній історії свідчить, що провокування слів’янофобії завжди оберталося крахом для її призвідців.

Відтак для загального і власного добра цій наддержаві треба знайти в собі силу

тами порушення прав людини в Чечні. Доповідач констатував, що ситуація у сфері прав людини залишається катастрофічною. Аби вийти з цього становища, з найвищого політичного рівня Росії має бути подано сигнал про те, що дотримуватися прав людини в Чечні мають усі.

Т. Івїнський вказав на нестерпні умови життя багатьох чеченців: відсутність нормальних житлових помешкань, зруйновану інфраструктуру міст, недостатню кількість закладів освіти та соціальної сфери. Разом із тим він навів приклади, які свідчать про позитивну динаміку.

Перед членами Асамблеї виступили Комісар Ради Європи з прав людини А. Роблес та Президент Че-

додаткові заходи для запобігання клімату безкарності; створити парламентську слідчу комісію з розслідування порушень закону в Чечні різними гілками влади; посилити безпеку в регіоні, забезпечуючи водночас підзвітність федеральних збройних сил та захист прав людини; активізувати зусилля, спрямовані на відбудову та гуманітарну допомогу й підпорядкувати їх більш ефективній та прозорій підзвітності й контролю.

— **Борисе Іллічу, що б Ви порадили виборцям — як український громадянин та голова постійної делегації в ПАРЕ?**

— Передовсім, — прийти на вибори! Якщо ви хочете за когось проголосувати, — прийдіть і голосуйте! Не піддавайтеся на умовляння обирати того, хто, за переконаваннями влади, “вже переміг”. Голосуйте за Україну, особливо не роздумуючи про кольори зліва і справа. Наш вибір — майбутнє України, наше майбутнє. Тож не ховаймося по підтинок, пам’ятаймо про свій народ, про свою честь і гідність! Хочу сказати так: люди, не ковтайте блешню провокацій, пам’ятайте про Конституцію, про відповідальність кожного. Ми нині говоримо, що нами правлять “злочинці в законі”, — а хто ж їх обирав?! Сфальсифікувати вибори можна на 7—10 відсотків, а решта? Тож чим більше людей прийде й проголосує, тим менше буде можливостей для фальсифікацій. Пам’ятайте, бо-

БОРИС ОЛІЙНИК: «НАМ НЕ ПОТРІБНІ СУФЛЕРИ НІ З МОСКВИ, НІ З ВАШИНГТОНА. ГОЛОСУЙМО ЗА УКРАЇНУ!»

Норвегії Ян Петерсен. Він детально зупинився на проблемі боротьби з міжнародним тероризмом, на Балканській ситуації та російсько-грузинських відносинах, Нагірнокарабахському конфлікті, співробітництві з іншими міжнародними організаціями. Повідомив про рішення Комітету міністрів провести 16—17 травня 2005 року у Варшаві Третій саміт Ради Європи. Форум має визначити сучасний стан та перспективи розвитку Організації, а також забезпечити подальше зміцнення принципів демократії.

Представник Швейцарії Д. Марті поклав провину за те, що відбувається у Сербії та Чорногорії, на Європейську спільноту, оскільки після обіцянок надати всебічну допомогу СІЧ — майже нічого не зроблено. Він із подивом допитувався, як може сербський народ співпрацювати з Міжнародним судом у Гаазі та виконувати його рішення під тиском супердержави, котра бомбардувала його територію та не визнає юрисдикції того ж таки суду стосовно себе?

У доповіді “Функціонування демократичних інституцій в Азербайджані” А. Гросс та А. Геркел зазначили, що, незважаючи на досягнення певного прогресу у виконанні своїх зобов’язань перед РЄ, Азербайджан має ще чимало прогалин у законодавстві та проблем із забезпеченням прав людини.

Учасники дебатів позитивно оцінили нещодавнє звільнення групи політичних в’язнів та заклікали продовжити цей процес до повного

шені фундаментальних прав людини під час антитерористичних заходів. Необхідно, зауважив п. Літнер, аби преса мала свободу повідомляти про теракти.

Не можна плутати варварський тероризм із законним опором пригнобленим, заявила голова Моніторингового комітету Асамблеї пані Жовет Дюр’є (Франція). Алжир звільнявся від французької окупації легітимно. Законним був і французький рух опору проти гітлерівської Німеччини, хоча нацисти називали його бійців терористами.

За наслідками обговорення Асамблея ухвалила резолюцію та рекомендації, в яких підтвердила свою принципову позицію щодо засудження будь-яких форм терористичних актів, незалежно від місця їх вчинення, причин, цілей, методів та вимог, що висуваються терористами. Зокрема рекомендовано інтенсифікувати зусилля держав-членів РЄ зі створення єдиного європейського правового простору в сфері боротьби з тероризмом, розпочати підготовку загальної антитерористичної конвенції Ради Європи, узгодити загальноєвропейське визначення тероризму та терористичного злочину.

— **Ви також виступили в обговоренні цієї проблеми.**

— Оскільки моя точка зору стосовно цієї проблеми дещо різнилася від загальноприйнятої, дозволю зачитувати фрагмент зі свого виступу. Отже, цитую: “Давайте, врешті-решт, скажемо одверто, що саме з Косова починається відлік глобального тероризму, який

подолати нав’язувану монідеалістами сліпу зненависть до народів, які не визнавали і ніколи не визнають над собою якогось одного світового зверхника. І чимшвидше переходити до діалогу між цивілізаціями, а не пхатися зі своїм уставом у чужий монастир чи мечеть. Тезу стосовно діалогу цивілізацій теж варто б у наших документах виділити акцентовано.

Отже, давайте діяти спільно супроти терористів, в ім’я Бога і на славу Аллаха”.

— **Як відомо, Асамблея розглянула три доповіді з чеченської проблематики: “Політична ситуація в Чечні: заходи щодо зміцнення демократичної стабільності відповідно стандартів РЄ” (доповідач А. Гросс), “Забезпечення прав людини у Чечні” (доповідач Р. Біндіг) та “Гуманітарна ситуація чеченських біженців” (доповідач Т. Івїнський). Розкажіть детальніше про їх зміст.**

— А. Гросс засудив крайні прояви насильства, що відбуваються в Чечні й, на жаль, перетворилися там на головний формуючий чинник цілого покоління. Постійні страждання чеченців, спровоковані конфліктом, вимагають згаданих дій місцевої, регіональної та федеральної влади з покращання ситуації, а також допомоги міжнародної спільноти, зокрема держав-членів РЄ. На його думку, відсутність елементів правової держави в Чечні заважає розвитку громадського та демократичного чеченського суспільства.

Р. Біндіг висловив стурбованість численними фак-

ченської Республіки А. Алханова. Комісар РЄ висловив стурбованість фактами порушення прав людини (арешти, вбивства, тортури, зникнення людей), наявності великої кількості біженців, повільною відбудовою зруйнованих міст. Він закликав Росію покінчити з безладдям та беззаконням і вдатися до більш рішучих дій у відновленні нормального життя в Чечні.

За твердженням А. Алханова — новообраного Президента Чечні, ситуація в краї складна, але в цілому вона контролюється і має тенденцію до позитивного розвитку.

Найбільш гострою проблемою він назвав викрадення людей. Однак порівняно з минулим роком спостерігається зниження цього негативного явища.

За підсумками обговорення доповідей Асамблея ухвалила три резолюції та дві рекомендації, у яких, зокрема, заклікала Росію при здійсненні або плануванні антитерористичних заходів дотримуватися норм у сфері прав людини та гуманітарного права; посилити боротьбу з корупцією та злочинністю; здійснити

ді, який пропонує змінити механізм голосування в другому турі, — у ньому кандидат у президенти повинен набрати не менше 50 відсотків голосів виборців, що проголосують, — теж загрожує проведенню виборів! Адже змінювати правила за тиждень до виборів не раціонально, варто діяти за раніше прийнятим сценарієм, який передбачає перемогу більшості голосів виборців. До речі, і в цьому сценарії є “чорна діра”: якщо вибори не відбудуться в узаконі терміни, на коли їх буде признано? Чи не відкладуть їх на невизначений термін, скажімо, на рік—два? Актуальним, на мою думку, є об’єднання в лівому крилі. Лівим слід об’єднатися, інакше існує загроза не лише їхнім виборним успіхам, але й існуванню взагалі.

Отже, як мовилося раніше, — всі на вибори! Нам не потрібні суфлери ні з Москви, ні з Вашингтона: питайте ради у своїй душі, радьтеся з Тарасом Шевченком, який завжди був на національно-соціальних позиціях. Обираймо тих, хто бореться не за владу, а за Україну!

Розпитувала
Любов ГОЛОТА

Від редакції. Цими днями Борис Ілліч Олійник відзначає свій день народження. “Слово Просвіти” щиро вітає його — видатного українського Поета, який “не похитнувся в Слові”, одним із перших підтримав просвітянську акцію “Збудуймо Тарасову церкву!”, виступає за збереження національних і культурних цінностей — як голова Українського фонду культури та міжнародний громадський діяч. Здоров’я Вам, Борисе Іллічу, сонячного світла, життя на багатій і славній літа!

НОТАТКИ ОЧЕВИДЦЯ

Незалежність наша ще висить у повітрі. Кучма кращі заводи та фабрики, нафто- та газопроподи віддав Росії. Частину промисловості зруйновано. А ті, що працюють і дають прибутки державі, — прихватизовано. Влада своєю недоулогою поведінкою увесь час витворює якісь фокуси, справжніх демократичних законів немає, а ті, що є, — не виконуються. І Україну Рада Європи увесь час ставить у куток на коліна. Сільське господарство зруйноване. Особливо тваринництво. Від цієї галузі справді залишилися ріжки та ніжки. А кандидат у президенти Янукович обіцяє викинути на ринок усі запаси та фонди. Які запаси, які фонди? Адже в державі просто немає тварин. Дурнуваті реформи на селі скоротили кількість великої рогатої худоби в 5 разів. А свиней — у 4 рази. Про які фонди може говорити така “висока особа”?

Влада захопила нас не тільки економічно, а й духовно. Кожного дня із екранів телевізорів нас зомбують усіма відтінками брехні. Вони

ПРОПОЗИЦІЯ

ВАРТО ПРИСЛУХАТИСЯ

Той бруд, що ллється на Віктора Андрійовича із наших рідних ЗМІ, нас так гнітить, що ми, буває, просто знесилюємося, доходимо до розпачу в баталіях із своїми опонентами в м. Стаханів. 284 грн. пенсії засліпили всім очі. Плакати з найвищих місць кричать: “Стаханів — за Януковича”. “Це найпрозоріші вибори”, — говорить наше міське радіо, яке тиждень тому перейшло на українську мову один раз на тиждень.

Мене особисто, учительку за фахом, директора школи й завуча в минулому, громадянку України за своєю суттю, глибоко ображає пенсія в 284 грн., яку отримує й баба Шура із нашої школи, що все життя відповідала тільки за швабру та ганчірку.

Пишу вам, високошановні представники української громадськості, не тільки з приводу обурливих “прозорих” виборчих перегонів, а й із приводу того, що партія “Наша Україна”, очолювана Ющенком, має свої прорахунки. По-перше, треба змінити тлумачення слова “націоналіст”.

Правильно й морально було б, якби “Наша Україна” на засіданні ВР порушила питання про статус громадян, народжених із 1931 р. по 1948 р. включно. Чому так? А тому, що покоління 1931—1932 рр. — це не діти війни, але це покоління, обпалене війною і змрене двома голодоморами. Прошу уважно прислухатися до моєї думки. Які матері народжували дітей з 1931 по 1948 р.? Це були жінки, які внаслідок нещадної колективізації пережили страшенний голод, у роки війни копали окопи й орали землю нещасними коровами, молоко яких треба було віддавати державі, а не дітям.

У 1946—1947 рр. моя мама з’їздила в Західну Україну шість разів, геть усе вивезла з хати, щоб виміняти на зерно та картоплю. Над нашими головами рвалися бомби, на нас, дітей, полювали фашисти, щоб вивезти в Німеччину. Ми з мамою ховалися в лозах під час облави. Партія Мороза згадала про це покоління, і в газеті “Товариш” висвітлено позицію цієї партії — зробити статус “Покоління, обпалене війною з 1927 по 1948 рр.”. Цією позицією пан Мороз завойовує собі симпатиків. А представник “Нашої України” пропонує зробити статус “Діти війни” з 1941 по 1945 рр. А нас куди?

- Ніна ГЕЙКО,

думають, що ми — вже духовні трупи. Та це все не так. Скільки б вони не лили на нас бруду, та все ж ми знаємо, що це все — нісенітниця. Це звичайне окомизмилування. Вони все видають бажане за дійсність. Про які б темпи зростання не говорилося, люди поки що тікають за кордони на заробітки. Досі рівень життя наших людей нижчий у 20 разів, ніж у найбіднішій у Європі Греції. Поки що рух іде з України, в Україну ніхто з-за кордону не іде. Влада підняла пенсію та буквально кайфує від радості, що ніби ми — вже найщасливіші. Та навіть ця теперішня пенсія складає 5—10 % від пенсії німця чи шведа! Питається — чому радіти? Чим хвалитися? Вони думають, що ми вже втратили орієнтир, що вони нас уже зазомбували, затуркали. Та ні! У нас є блок “Наша Україна”, у нас є газета “Слово Просвіти”, “Україна молода”, “Без цензури” та багато інших правдивих газет. У нас є “5 канал”. Ось із цих джерел ми черпаємо правду. Ще є справжні лицарі духу та волі:

ЯКЩО ТИ ЖИВЕШ НА ЦІЙ ЗЕМЛІ...

Навіть якщо ти не любиш цієї землі, все одно ти на ній живеш і чекаєш від неї добра. І хочеш, щоб хоч інший господар обробив її краще, ніж ти. Бо плоди споживатимете разом.

Навіть якщо ти не любиш цієї мови, все одно тобі її слухати, бо нею говоримо ми, Українці — діти цієї землі. І ти хочеш знати, про що ми говоримо. І хочеш, щоб саме про тебе не говорили погано.

Навіть якщо ти не любиш цієї Держави, все одно прагнеш Справедливої Державності. І Закону, який би захистив тебе і твою сім’ю.

Врешті-решт, державників при владі лише сотні, а нас, українських громадян, — мільйони. І цим державникам ми потрібні лише час від часу один раз, коли вони хочуть отримати наші голоси на свої виборчі посади. Тож проявімо хоч раз свою гідність! І розберімося чесно, кого

Знаючи кривосуддя колишнього СРСР як правник із 39-річним стажем, із яких — 26 років віддані адвокатській діяльності, легко припускаюся думки про те, що Віктора Федоровича Януковича двічі засуджували без вини. Так само могли за наявності провини виправдати. Тоді, як, до речі, й тепер, багатьох засуджують узагалі несправедливо, а винних виправдовують...

Будучи членом КПРС протягом 29 років у 1961—1990 роках, коли КПРС, демонструючи свою “найдемократичнішість” у світі, загнивала, знаю: якщо ти був своєю людиною, тобто умів порушувати норми партійного та людського життя, клявся і при тому

У зв’язку з урядовою грошовою подачкою, що офіційно називається одноразовою адресною допомогою, піднялися ціни на продукти, на товари. Люди тішаться, думають, що їм підвищили пенсії, зарплати, та не вдумуються, що це — тільки одноразова передвиборна допомога, і в наступні після виборів місяці її не буде, пенсії залишаться на місці, а підвищені ціни не знизяться. Не було й закону ВР про таку несподівану допомогу.

Чи Нацбанк, часом, не випускає штучних безвартісних купюр, які після виборів виключить грошову інфляцію? Звідки так раптово взялися великі гроші?

Ющенко, Яворівський, Мовчан, Порошенко, Безсмертний, Тарасюк. Ще є в нас Тарас Петриненко і чарівна квітка нашого співочого краю — Оксана Білозір, корифей і володар співочої мелодики Дмитро Гнатюк, наш золотий фонд художнього слова — А. Пономаренко, а також золотий Орфей Сашко Пономарьов. Є!

Є в нас свої Жижки і Жанни Д’арк. Все в нас є. І все в нас буде. Потрібно тільки, щоб народ піднявся з колін. А головне — зрозумів, що він — не прості гаєчки і гвинтики. Можновладці до смерті бояться В. А. Ющенка. Оцієї скромної, чесноі і порядної людини. Ви подивіться, що вони йому роблять! Яких тільки каверз не влаштовують. У той же час на телебаченні й у пресі співають дифірамби комуністові Симоненку. Влада всіляко буде проштовхувати його в другий тур. Спитаєте, чому? Бо вони — два чоботи пара, один чобіт старий — це наше минуле, прожите при комуністичній владі: з революціями, громадянською війною,

можна допустити до влади, а кому не варто навіть двері в сіни відчиняти.

Досвід, на жаль, людей не вчить. То нехай нас навчить вікова історія, яка вже розставила всі крапки.

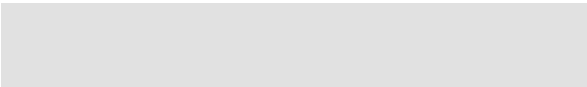
А історія вчить найголовнішого: тільки гнані, тільки цьковані, тільки переслідувані — найправедніші. Бо злочинна влада боїться їхньої правди і справедливості. Творити добро не вигідно. Але все одно твори добро, бо найкращі серед нас — це добротворці.

Хіба можна доручити своє останнє майно злодію?! Хіба можна пустити незайману дочку до гвалтівника?! Хіба можна привести синові в дім хама?! І якщо людина все це робила в приватному побуті, то в яких гігантських масштабах вона це зреалізує в державному кріслі?!

А очі бачать усе: найгидкішу брехню по телебаченню, нечувані по своїй мерзенності протиющенків-

вмів пригостити та задобрити начальство, то міг скільки завгодно безкарно порушувати норми закону й норми моралі.

Попри все те, уявімо, що Янукович В. Ф. — бездоганий, згідно з принципом презумпції невинуватості, але такий, що ко-

лись узяв на себе злочин перехожого, бо той попросив: “Вітя, пожалій мене, візьми на себе. Ти ж неодружений, а в мене — дружина, діти...”

Взяти на себе чужу вину та “відсидіти” два рази по кілька років може людина, яка дуже любить того, кого жаліє. Можна “відси-

діти” за плату, під дією страху перед побиттям чи погрозами... Може пожаліти злочинця і взяти на себе чужу вину і безпринципна та розумово обмежена людина....

Та якими б не були мотиви людини при взятті на себе чужих злочинів, усі

вони, якщо не злочинні, то — аморальні.

А тепер уявімо, що Віктора Федоровича обрали Президентом України, і після того відповідні органи України викриють багатьох із вищих ешелонів влади у скоєнні злочинів. У всіх них — дружини, діти, онуки... Усі вони — люди, які вису-

голодоморами, зі страшними й непотрібними війнами, репресіями й ГУЛАГами, руйнуванням церков і наших душ. За 73 роки було знищено більше 40 млн. українців. Тобто, 550 тисяч знищувалося у страшних комуністичних жорнах щороку. Другий чобіт — це наша теперішня влада, котра зруйнувала, дискредитувала не тільки нашу незалежність, вона понівечила наші долі й життя. Знищила навіть те, що не зміг потоптати комуністичний чобіт, а саме: понищила наші чорноземи. За 13 років цієї, якщо можна так назвати, влади, з нашої країни виїхало за кордон понад 8 млн. осіб.

У нинішніх можновладців є все, крім нашої волі. Ось цю волю, своє переконання потрібно показати на виборах і проголосувати за Україну, за її майбутнє, за справжню незалежність — тобто, за нашу Батьківщину, за Віктора Ющенка.

- П. ЗБРОЖКО,**
м. Саврань

КРИК ДУШІ

ські агітки, які поначіплювані в вагонах усіх поїздів.

А історія вчить: правда за тими, кого брехливі престольники бояться найбільше, кого вони готові знищити не тільки морально, але й фізично.

Віктор Ющенко витримає усі випробування.

Якщо ти любиш свою землю, вона завжди підтримає тебе, навіть над безоднею солонинку зробить міцним канатом.

Якщо ти любиш свою землю, вона ніколи тебе не зрадить. Бо земля зраджувати не вміє!

Якщо ти любиш свою мову, тебе поважатимуть усі народи і почує сам Господь.

Якщо ти любиш свою Державу, ти 31 жовтня врятуєш її!

- Антоніна ЛИСТОПАД,**
лауреат премії імені Василя Стуса, м. Краснодон Луганської обл.

З ДОСВІДУ

вали Віктора Федоровича на посаду Прем’єр-міністра, працювали з ним в одній команді та допомогли стати президентом. Усі вони матимуть значно більше підстав просити Віктора Федоровича пожаліти їх...

Якщо до того додати обіцянки Януковича дати нам “одночасну орієнтацію в двох напрямках”, подвійне громадянство, відповідну мораль, а там, дивись, видасть указ “Про поліпшення життя громадян України” на зразок того, як уже “поліпшив” ставновище пенсіонерів, то ми ой як далеко підемо...

- Павло ГАРАЧУК,**
м. Ананьїв, Одещина

ПОРІВНЯННЯ

не давав спати — будив від поневоленої дійсності.

“Якби Франко жив тепер, він би так само їздив по селах і містах України власним коштом і своїми аналітичними пояснювальними промовами заохочував би народ України голосувати за Ющенка”, — такими словами я завершую свої концертні виступи. Мені дуже імпонує, що наш великий національний авторитет, Герой України Д. Павличко заявляє уголос, що він голосуватиме за В. Ющенка.

- Мирослава ЗАЙКО,**
с. Заліщики

ТОЧКА ЗОРУ

СКІЛЬКИ СЕБЕ ПАМ’ЯТАЮ

Чи мали ми рівність із росіянами? Східняки — наближену, а ми — западенці — були “другосортними”. Нас ненавиділи саме за націоналізм, а точніше — за український патріотизм. Пригадую, як мене за розподіленням після Львівської політехніки направили в Казахстан. Коли я повернувся звідти, то побачив, що на Івано-Франківському заводі ТОС, Калуському “Хлорвінілі” кожен другий інженер — росіянин, а нам місць не вистачало. Останніх залюбки по приїзду з Росії ставили на керівні посади, а до нас довго придивлялись із спецвідділів, і навіть вступити в КПРС було нам не просто.

Пам’ятаю, як мене, кваліфікованого фахівця, головного інженера Микола Хобер рекомендував на нове виробництво, яке організовувалося на імпортному устаткуванні, і там намічалася поїздка до ФРН. Де там! Тут-таки втрутилися спеці з КДБ. І всіх місцевих викреслили зі списку. Мені батько розповідав, що тисячі галичан (і його також) замість служби в армії (1944 р.) повезли до Сибіру на лісопоял (боялися, аби не перебігли в УПА).

У своїй незалежній державі на 13-му році ми боролися на своїй землі за утвердження своєї мови, збереження культури, історії.

Росіяни перемелювали в своїх жорнах український етнос. І, на жаль, уже сьогодні бачимо засилля росіян в українську економіку. Наприклад, із приходом концерну “Лукойл” в Калуські хімідприємства всі наради, переговори і т. д. проводяться тільки “на всем понятном русском языке”. На малих підприємствах у Галичині, де акціями володіють росіяни, з українською мовою не потикайся. Тоді як, скажімо, на інших спільних підприємствах України (з Польщею, Чехією, Канадою і т. д.) все ведеться державною мовою. Чим більше буде російського капіталу, тим більше виникатиме імперська експансія проти всього українського. Понад 80 % української промисловості знаходиться в володінні 10 родин, які тісно пов’язані з російським капіталом. У цих осіб знаходиться до 70 % ЗМІ, вони мають необмежені урядові протекції, їх люди — в силових структурах, в парламенті, які так вперто любіють свої інтереси, виражені в надіях на вибори президентом В. Януковича. На останнього працює весь державний апарат, і тому так жорстоко вони борються з опозицією в особі В. Ющенка. У кінцевому рахунку все залежить від нас. Наш голос — вирішальний, а тому повинен бути безпомилковим, бо для України це означає або бути вільною європейською державою, чи стати Малоросією.

- Степан БОЙКО,**

ЗБІРНА ПРОЯВЛЯЄ ХАРАКТЕР

Минулої середи ми з вами стали свідками четвертої зустрічі збірної України в рамках відбіркового турніру до Чемпіонату світу—2006. Блохін обіцяв, що команда буде у фіналі турніру. Поки він свого слова дотримується: збірна України посідає першу сходинку в своїй відбіркової групі, та чи зможемо ми надалі утримувати за собою лідерство? Дві останні гри — проти греків і грузинів — залишили двояке враження від виступу національної збірної. Дивна штука — футбол. Можна переважати суперника впродовж усього матчу, а в підсумку зіграти внічию. А можна, не показавши на полі класного футболу, перемогти з рахунком 2:0.

“Я обожнюю грати у Львові, бо глядачі тут щиро уболівають, а це для нас — додаткова енергія”, — сказав після матчу оборонець збірної України Сергій Федоров. Справді, таке свято, як приїзд національної збірної, не так уже й часто трапляється на Львівщині. А коли вже й трапляється, то охочих подивитися на це дуже-дуже багато. Так, минулої середи львівський стадіон “Україна” був заповнений вщент — 30 тисяч палких уболівальників зібралися підтримати своїх улюбленців. Схоже, що цей фактор став запорукою успіху для футболістів у жовтих футболках.

Ще декілька факторів, що сприяли збірній України. У протистоянні з грузинами (а це чотири матчі) жовто-блакитні тричі святкували перемогу й один раз зіграли внічию. Після феєричного поєдинку в Києві проти греків українці були в піднесеному настрої, і грузини просто-таки не мали права його зіпсувати. Хоча перед зустріччю Олег Блохін попереджав, що не потрібно ще до початку матчу приписувати українцям три очки й підігрівати пристрасті, адже це може зіграти з нами злий жарт, що, зрештою, мало не сталося. І лише два голи стали окрасою цього матчу.

Тепер про сам поєдинок. Після видовищного протистояння з греками Блохін вирішив не експериментувати зі складом. Тріо нападників зазнало невеликих змін. Воробей залишився в запасі, його замінив Белік, як згодом виявило-

ся, така рокировка пішла нам на користь. Шелаєва зі старту замінив Гусин, але про все це докладніше.

Перші двадцять хвилин гри ми були справжніми господарями поля й досить успішно атакували. Активність на початку матчу вже на 12-й хвилині принесла свої дивіденди. Воронін вдало виконав кутовий, м'яч, пролетівши повз оборонців, знайшов у штрафному

майданчику Беліка, якому нічого не залишалося, як із трьох метрів “розбомбити” ворота грузинів — 1:0. Гол, здавалося б, мав “завести” українців, кинути вперед, аби цю перевагу подвоїти. Проте вишло все навпаки. Грузини не знітилися й почали грати серйозніше, і вже за чотири хвилини після голу Беліка Асатіані міг зрівняти рахунок: грузин увійшов у володіння Шовковського й потужно пробив під поперечину, тож, якби не блискавична реакція Олександра, бути б голу. Варто відзначити, що в другій половині першого

тайму гості доволі впевнено почувалися на полі. Демонструючи технічний футбол, вони не раз були близькими до того, щоб забити. І лише злагоджена дія оборонців та воротарська спритність Шовковського зберегли наші ворота недоторканими. Хоча небезпечний штрафний у виконанні Джамараулі на 35-й хвилині, небезпечний удар із близької відстані Арвеладзе на 39-й хвилині примусили українських уболівальників схопитися за серця, але якось минулося. Футболісти наостанок обмінялися небезпечними ударами й пішли на перепочинок. Але ще до перерви, на цій же 39-й хвилині, у складі українців відбулася заміна: Вороніна змінив Шелаєв. Для німецького легіонера таке рішення Блохіна було дещо несподіваним, і розлючений Воронін залишив поле не поджентельменському.

Початок другого тайму був за українцями. Спочатку забивати мав Шелаєв, проте в останній момент м'яч зрізався з ноги у футболіста. За хвилину Несмачний організував атаку, та, на жаль, ніхто не відгукнувся на ініціативу Андрія. І, власне, на цьому свято скінчилося, грузини перехопили ініціативу в свої руки й почали шукати щастя поблизу воріт Шовковського. На 49-й хвилині гри м'ячем заволодів Бурдулі, але смугастий пролетів вище воріт.

Поступово гра в другому таймі набрала обертів. Грузини у Львів приїхали не програвати, і про це

свідчила їхня гра. Українці теж не мали наміру дарувати гостям очки, які давалися їм надто важко. Тому в середині другого тайму на полі розгорнулася справжня боротьба за м'яч. Гості йшли вперед, українці гостро контратакували завдяки зусиллям Шевченка. Врешті-решт, активіст лінії нападу на 79-й хвилині зустрічі розбив усі надії грузинів зіграти хоча б внічию. Гусєв на правому фланзі відпасував на Шевченка, і Андрій переправив м'яч у ворота гостей — 2:0. Радості Блохіна не було меж.

Дива не сталося, грузинам не вдалося забити навіть гол престижу.

Післямова від Олега Блохіна:

— У нас була дуже важка зустріч із Грецією, натомість Грузія того дня взагалі не грала. Ми мали уяву про силу збірної Грузії за записами її матчів із Туреччиною та Албанією. Тому розуміли, що буде важка гра. Нам потрібні були три очки, і ми їх здобули у нелегкій боротьбі. Гра для глядачів була цікавою, а от тренери понервували. Поєдинок міг завершитися зовсім по-іншому, але я радий, що команда вистояла, проявивши характер.

Ален Жирес:

— Я засмучений результатом. Хоча гравцям вдячний за їхні дії — вони робили все можливе. Трапляється, показуєш чудову гру, а припускаєшся однієї-двох помилок і програєш матч...

Становище команд: Україна — 8 очок, Туреччина — 6, Албанія — 6, Данія — 5, Грузія — 4, Греція — 2, Казахстан — 0.

Молодіжна збірна України свій матч провела днем раніше. Підопічні Олексія Михайличенка розгромили грузинів із рахунком 6:0. Голи до свого активу записали Воробей, Алієв, Пуканич, Гладкий (2) Торксемич.

КУБОК УКРАЇНИ

ПОКИ ЩО БЕЗ СЕНСАЦІЙ

“Нива” — “Кривбас” — 2:1
“Шахтар” — “Таврія” — 3:0
“Волинь” — “Динамо” — 1:2
“Нафтовик-Укрнафта” — “Дніпро” — 0:2

Перші матчі 1/4 розиграшу Кубка України загалом не принесли сенсаційних результатів. А “Шахтар” та “Дніпро” ризикну привітати з виходом у наступну стадію розиграшу трофея.

Гірники на своєму полі без проблем перемогли сімферопольську “Таврію” — 3:0. Проте не так уже й легко розпочався матч для господарів поля, вони хоч і захопили ініціативу, однак не все їм вдавалося так, як вони цього хотіли. Активні сімферопольці Пирву, Смирнов та Гігіадзе доволі непогано почували себе поблизу воріт донецчан, однак, коли доходила справа до ударів по воротах, тут уже гостям бракувало влучності. Натомість, трохи розігрівшись, господарі взяли справу в свої руки. На 27-й хвилині Левандовський потужним ударом забив м'яч у самісіньку “дев'ятку” — 1:0. До кінця першого тайму “помаранчеві” ще не раз могли подвоїти рахунок, але не вдалося. Другий тайм розпочався з гострої контратаки гостей. Гігіадзе отримав пас з глибини поля, обійшов оборонця і вийшов сам на сам із воротарем донецчан. М'яч влучив у стійку. На 55-й хвилині зустрічі Рац віддав пас у штрафний майданчик “Таврії”, а Воробей влучним ударом переправив м'яч у сітку воріт. Господарі на цьому не зупинилися, і за декілька хвилин до кінця матчу Агахова з-за меж штрафного майданчика забиває третій м'яч гірників.

Київські динамівці свій кубковий матч проводили в Луцьку. Сім жовтих карток, два вилучення, тренерські лайки супроводжували цей матч. Лучани досить серйозно налаштувалися на гризного київського суперника, але, як то кажуть, клас — це клас. Два голи Верпаковськиса в кінці першого тайму звели нанівце всі спроби господарів досягти принаймні нічийного результату в цьому матчі. Проте навіть рахунок 2:0 після першого тайму не дуже засмутив лучан, і в другому таймі вони вже контролювали перебіг подій на полі. Та, окрім голу престижу Крунична на 87-й хвилині, господарі більше нічого не змогли вдіяти. Тож очікуємо цікавого матчу-відповіді в Києві.

Дніпропетровський “Дніпро” при мінімальних зусиллях зумів досягнути позитивного результату в Охтирці. Господарі боролися до кінця, але два голи дніпрянам (на 15-й хвилині — Матюхін і на 56-й — Кравченко) дозволили підопічним Євгена Кучеревського здобути важливу перемогу.

І наостанок. Дещо з неочікуваним рахунком завершився матч у Вінниці, де місцева команда “Нива”, яка представляє Першу лігу, змогла здолати опір вищолігового “Кривбасу” — 2:1. Тож шанси пройти далі у вінничан є, хоча й примарні.

• Сторінку підготував
Олександр ТРАВ'ЯНКА

У ГОСТІ ДО «ГОЛИХ КОРОЛІВ»

Цей тиждень обіцяє нам захоплюючі матчі Ліги чемпіонів.

Так, на динамівців очікує нелегкий виїзний матч у Мадриді, де киянам протистоятиме “Реал”. Делегація “Динамо” ще в понеділок чартерним авіарейсом вилетіла до Мадрида. У розпорядженні Йозефа Сабо перебуває 21 футболіст. Через дискваліфікацію не зіграє з “Реалом” Марис Верпаковськис. Однак латвійський форвард полетів разом із командою. Що ж до “королів”, то останній матч у внутрішньому чемпіонаті вони зіграли на виїзді

проти “Бетису” і знову не змогли перемогти — 1:1. І ще одна небайдужа новина для українських уболівальників. Девід Бекхем вибув із гри на місяць через травму й не зможе допомогти своїй команді в матчі з динамівцями.

Донецький “Шахтар” у третьому турі Ліги чемпіонів на своєму полі прийматиме “Селтик”. Для донецчан це буде дуже важливий матч, який вирішуватиме майже все. Будь-який інший результат, крім перемоги, поставить хрест на подальшому просуванні команди в розигранні най-

престижнішого командного трофею. У подібній ситуації перебуває й наш суперник — “Селтик”. Чемпіон Шотландії, хоч і демонструє переконливий футбол у своєму чемпіонаті, однак у Лізі чемпіонів (як і “помаранчеві”) у графі очок має “0”. Так що боротьба буде нелегкою.

Ще один український клуб — дніпропетровський “Дніпро” — в рамках групового розиграння Кубка УЄФА на своєму полі прийматиме відомий українським уболівальникам бельгійський “Брюге”.

СЛОВО Просвіти

Засновник: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

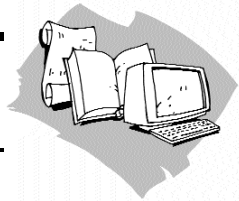
Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Головний редактор Любов Голота.
Шеф-редактор Павло Мовчан.
Редколегія: Л. Голота, Я. Гоян, П. Мовчан, А. Погрібний, О. Пономарів, І. Юшук.
Комп'ютерна верстка: Ірина Шевчук.

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001.
Тел./факс 228-01-30. E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovo.prosvita.com.ua
Передплатний індекс 30617.
Видруковано з готових фотоформ на комбінаті

Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети і надіслані рукописи та світлинки не повертає. Залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

КОНФЕРЕНЦІЯ

“Ніхто, ніде й ніколи, — писав видатний український мовознавець Олекса Синявський, — не може вивчитися якоїсь мови практично в таких розмірах, як це потрібно для щоденного вжитку людині інтелігентської професії, без належного мовного оточення. Хоч мовне оточення й не одиноким умова такого вивчення, та без нього годі й думати за більш-менш серйозне засвоєння мови. Щоденне читання часописів, книг, розмова, письмо, вуличні написи, плакати, афіші, театр — ось та нормальна мовна атмосфера, де може нормально організуватися мова окремої людини”.

З відомих причин багато міст України втратили середовище, необхідне для повноцінного побутування української мови. У зросійщених містах українськомовні люди становлять меншість, а тому переважно змушені підкорятися російськомовній більшості, яка нав'язує їм свій вибір мовної поведінки. Таку ситуацію не можна вважати нормальною, тим паче, що українські міста говорять мовою тієї країни, від якої виходить найреальніша загроза нашому державному суверенітету. Незалежність України — це, передусім, незалежнення її від Росії.

Але процес дерусифікації наших міст, який почався з кінця 1980-х років, було перервано в 1994 році після приходу Леоніда Кучми до влади. Саме тоді відбулася заміна керівництва Міністерства освіти, яке домагалось, щоб структура освітніх закладів за мовою викладання відповідала складові населення регіонів за національністю, почалося активне заповнення нашого ринку російськомовною пресою, зниження накладів українських журналів, книжок, випущених українською мовою, згортання виробництва українськомовної телепродукції тощо.

Швидкість і оперативність, з якою Росія здійснила окупацію нашого інформаційно-культурного простору, забезпечили два чинники: асиміляція населення на сході країни, що зруйнувало мовний кордон із Росією, і проросійська орієнтація влади.

Через відкритий східний кордон Україну затопила до самих верхів ів Карпат російськомовна масова культура. У тому ж Києві від неї не сховаєшся ніде. У кав'ярні, в крамниці, в маршрутному таксі, в електричці і навіть під землею в метро — скрізь вас дістане бадьорий спів чергової російської поп-зірки або ж підлаштованої під неї Сердючки — “всьо будет харашо!”

Панування Росії в засобах масової інформації України, окрім прямого матеріального зиску, має й цілком реальну геополітичну мету. Російські фільми, передачі, серіали нав'язують молодому поколінню українців, зовні нібито без примусу,

РЕЦЕПТИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ВІД НЕТОЛЕРАНТНОЇ ВЛАДИ

Фото Галини

Просвітанський “круглий стіл” “Державна мова в Україні”: виступає Лариса Масенко

через чинник інтересу, російську мову, російські традиції, російські культурні цінності й поведінкові стереотипи. До помічників русифікації українців залучено й зарубіжну неросійську кіно- й телепродукцію, оскільки її демонструють переважно в російськомовних перекладах.

Зрештою, це речі цілком очевидні. Очевидні вони й для Президента України. В його книзі “Україна — не Росія” натрапляємо на такий пасаж:

“Торжествуюча в ефірі, на касетах і дисках російськомовна попса (у її багатоголосі гідно представлені колишні кияни), регулярні “рейтингові” московські телепрограми й серіали, московські товсті щотижневі газети з місцевими додатками, глянсові журнали про “шикарне життя” і “про це”, розливане море дамських романів, серійних детективів і якихось фантазій про дурдів на космольотах — усе це створює таку стійку інформаційно-ідейну єдність усього пострадянського населення, такий новий універсалізм, про який Суслів із Брежнєвим не могли навіть мріяти. Чи легко на цьому культурному тлі вести капітальний ремонт нашої національної культури?” (Л. Кучма “Україна — не Росія”. — М., 2004. — С. 531).

Але від кого залежить “капітальний ремонт” української культури, як не від Президента? Та й чи варто вживати визначення “капітальний ремонт” щодо достатньо багатої і сильної культури, створеної україн-

радянській системі зовсім не обов'язковим було конституційне затвердження російської як фактичної державної мови на всій території СРСР, то в нових політичних умовах для продовження асиміляційного процесу і доведення його до логічного завершення — “братнього” влиття української мови і, відповідно, нації до російської, необхідно затвердити двомовність в Конституції України. Саме це й планував зробити Л. Кучма з самого початку свого президентства, але, наштовхнувшись на достатньо сильний опір українських сил, змінив прямолінійну асиміляторську тактику на “обхідну”. Здавши інформаційно-культурний простір країни під російську окупацію, Л. Кучма і його оточення працюють на поступову реінтеграцію України з Росією, для завершення якої слід лише почекати 15—20 років — часу, впродовж якого колонізоване, контрольоване Росією мовно-культурне середовище сформує проросійську орієнтацію масової свідомості молодого покоління українців. Це підтверджують і деякі одкровення з цитованої вже книги Президента “Україна — не Росія”. Так, на сторінці 285 читаємо:

“Етнографи вже давно відзначають, що на сході України з'являється все більше людей, що відносять себе в однаковій мірі і до українців, і до росіян. Може, у цьому одна з розгадок того високого рівня терпимості (стукано по дереву), що усі ці роки стійко демонструє Україна? У соціологів є своє пояснення, по суті, близьке. Вони виявили, що в людей, які вільно володіють і російською, і українською мовами, конфліктний потенціал істотно нижчий, ніж у “мономовних”.

Як бачимо, масовий процес розмивання національної свідомості і формування подвійної російсько-української ідентичності в населення східних областей, що мав би викликати занепокоєння у гарант національної суверенності й безпеки країни, Л. Кучма вважає надзвичайно позитивним явищем, яке забезпечує країну від конфліктів. Але що показово — тактику запобігання конфлікту на мовному ґрунті через масову двомовність і подвоєння етнічної свідомості Президент України поширює не на весь соціум. Виявляється, в Україні є одна національна група, якій подвійна ідентичність і зниження конфліктного потенціалу протипоказані.

“Ми не можемо, та й не збираємось”, — пише Леонід Данилович в

ською мовою? Не про ремонт своєї культури випадало б вести мову українському Президенту, а про її захист на власній території від інокультурної експансії, передусім, російської.

Та й чи зробив Президент бодай спроби почати отой, за його висловом, “капітальний ремонт” української культури? Адже за час його перебування при владі майже знищено успішно започатковане на початку 1990-х років формування й поширення української популярної культури. Серед численних фактів небажання Л. Кучми захистити мову й культуру країни, якою він керував впродовж двох президентських термінів, можна навести хоча б нещодавню його критику рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 14 квітня 2004 року “Про виконання законодавства України щодо мови телерадіопередач і програм”, яке було й без того запізнілою спробою примусити керівників телерадіоорганізацій виконувати 10-ту статтю Конституції України.

За президентства Л. Кучми фактично було продовжено радянську політику асиміляції України, яку провадила КПРС під прикриттям фальшивого гасла “гармонійної” російсько-української двомовності. Але проголошення України незалежною державою і надання українській мові статусу державної диктує асиміляторам іншу стратегію мовно-культурної політики. Якщо в тоталітарній

іншому місці книги, на сторінці 27, — вимагати від громадян України, які належать до російської культури, щоб вони не співчували Росії, не пишалися б нею, не вболівали б за неї. Разом з тим давайте чесно скажемо собі: ідея самоототожнення виключає подвоєння етнічної свідомості. Роздвоєння свідомості — взагалі погана річ. Важкі випадки роздвоєння називають шизофренією. І якщо моя книга допоможе хоча б одній людині уникнути роздвоєння, то я вважаю, що не даремно працював”.

Таким чином, згідно з міркуваннями Л. Кучми, якщо подвоєння етнічної свідомості для більшості українського населення є благом, оскільки робить його “терпимим” і неконфліктним, то громадянам України, які належать до російської культури, такі рецепти зменшення конфліктного потенціалу можуть зашкодити. Душевне здоров'я цих громадян наш Президент оберегає від подвоєння етнічної свідомості, хоча для цієї національної групи як некорінної на території України таке подвоєння було б цілком нормальним явищем. Відтак не дивно, що впродовж двох термінів перебування Л. Кучми при владі телевізійні канали, FM-станції, більша частина преси й книговидавництва обслуговували саме цю “мономовну” обрану касту “громадян України, які належать до російської культури”, намагаючись сформувати з решти населення “терпимих” двомовних заради безконфліктного панування в Україні російськокультурних (а переважно російськокультурних) громадян.

Зрозуміло, що Президентів йдеться не про толерантність українського населення, а про його байдужість, оскільки головна мета формування масової свідомості соціуму в тому інформаційно-культурному просторі, який створено в Україні під диктатом Л. Кучми та його оточення, — довести суспільство до стану, який Леся Українка називала “камінним сном байдужого раба”. Раба, байдужого до мови, історії, культури, традицій своєї землі, пам'яті про героїв, які віддали життя за українську національну ідею. Лише такий стан суспільства дозволить нинішньому олігархічному кланови утриматися при владі й далі безкарно обдирати перетворений на інертне населення народ, знищуючи надії українців на гідне життя в своїй суверенній державі.

● **Лариса МАСЕНКО**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови Національного університету “Києво-Могилянська академія”

А В МИСТЕЦТВІ Й СПОР-

же багато, але зупинюся тільки на деяких.

У другій половині 20-х років минулого століття всі оперні театри України почали ставити опери українською мовою. Зробити це було важко, доводилося долати традиції, опір слухачів і виконавців. Але зрештою, в галузі оперного мистецтва перемогла українська ідея. Не останню роль у тій перемозі відіграли українські митці слова, які здійснили блискучі переклади творів світової класики українською мовою. До перекладання бралися Микола Вороний, Людмила Старицька-Черняхівська, Микола Бажан, Максим Рильський, Борис Тен, Микола Лукаш та інші.

У незалежній Україні під

фальшивим приводом посилення на світову практику, за якою нібито в усіх країнах світу опери йдуть мовою оригіналу, українську мову з оперних театрів майже вилучено, бо українською мовою йдуть тільки дві-три опери, решта — мовами оригіналу, здебільшого російською та італійською. Витончені переклади знехтувано, українська мова перестала бути господинею на оперній сцені.

Ще гірші справи з українською мовою в спорті. Хоч багато наших шкіл теоретично мають статус українських, однак у більшості з них не ведеться на належному рівні патріотичне виховання. Досить пройти біля першої-ліпшої київської школи (а що

вже казати про школи в Сімферополі чи Донецьку!) і послухати, якою мовою спілкуються учні, та й учителі. Уроки малювання, співів і фізичного виховання, як і колись у Радянському Союзі, досі ведуть російською мовою. Те саме й у вищих навчальних закладах спортивного профілю. Усе це стає причиною того, що наші спортсмени, здобуваючи блискучі перемоги на загальноукраїнських і світових аренах, прославляють не Україну, а Росію, бо й тепер майже всі українські майстри спорту (як, між іншим, і багато митців) дають інтерв'ю російською мовою. А вони ж повинні зрозуміти, що їхній приклад наслідують численні шанувальники.

На жаль, для більшості

українських спортсменів Україна є не етнічним, а територіальним поняттям. Отже, слід налагодити в дитячих садках, у школах та училищах, гімназіях, ліцеях, у вищих навчальних закладах справу патріотичного виховання. Треба роз'яснювати учням і студентам, що не розмовляти мовою свого народу — ознака нецивілізованості й дикунства. Дуже добре, що наші спортсмени, працюючи в інших країнах, вивчають мови тих країн. Але дуже погано, що вони не хочуть розмовляти мовою своєї Батьківщини, співати гімн своєї держави, як це роблять їхні зарубіжні колеги.

Приклади є і в нас. Українською мовою дають інтерв'ю найсильніша людина світу В. Вирастюк, футболіст О. Лужний, А. Тимошук, подеколи О. Шовковський. А згадаймо славетну гімнас-

АКТУАЛЬНО

тку Ларису Латиніну, що здобула найбільшу кількість золотих медалей на Олімпійських іграх. Про свої досягнення вона завжди розповідала кореспондентам засобів масової інформації українською мовою.

Хай же наші митці й спортсменів усвідомлять, на решті, що ми, українці, будемо відомі як нація в світовій спільноті народів лише тоді, коли збережемо рідну українську мову, коли її мелодія на повний голос лунатиме у вселюдському хорі.

● **Олександр ПОНОМАРІВ**, доктор філологічних наук, професор, заступник голови Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Тараса Шевченка

Фото Галини

Слово Олександра Пономаріва завжди виважене й авторитетне

Хоч як парадоксально, але становище з українською мовою на 14-му році незалежності України не ліпшає, а то й гіршає порівняно навіть із періодом застою в колишньому Радянському Союзі. Прикладів ду-

* * *

Твердо знає, де чорне, де біле.
Кого — вгору, кого — до ями.
Цього досить, аби дебіли
Захотіли стати вождями.

* * *

На носі вибори, а ніс
Підкаже нам, немов локатор:
Кому — по дрова, кому — в ліс,
Кому — горобчиків лякати
Із саморобної гармати.

* * *

Відомий майстер
Брехотерапії
Нібито діє на користь Росії.
Але, видно, Росія йому —
до фені,
Його Батьківщина —
у власній кишені.

* * *

За вікнами горбиться днина
похмура,
Сонце в хмарах, як в нетрях —
лоша.

А в газеті пише продажна
шкура,
Що в шкурі продажній не
мерзне душа.

* * *

Московською брехнею
зайда Гліб
Заробляє собі в Україні на хліб.
Перед ним брехуни провінційні
поблякли —
Імідж-маклер.

* * *

Довів перед світом
Буш-старший,
Що стрибать з парашутом
не страшно.
“А в нас, — каже Кучма, —
з парашутами скрута,
Доведеться стрибати без
парашута”.

* * *

Старий стукач на межі епох
Оперативно працює за двох,
І тому одержує ставки дві:
Першу — в Києві, другу —
в Москві.

* * *

Телеведучий програми
“Проте”
Бойовик язикатий зело,
Рішуче і злобно говорить
про т
Чого в добрих людей не було.

* * *

В нього вдача в дискусії
ураганна,
Він блискуче наслідує
орангутана:
Перетворює диспут
в суцільний погром
І жбурляє в суперника
власним лайном.

* * *

Асенізатор у ролі поета
Опонента розстрілює
з КАЛОмета
І каже, затятий, як сатана:
— На всіх вас у мене
достатньо лайна!

* * *

Досі кагебівські мудрагелики,
Дозорці режиму незмінні,
Всюди пурхають, як ангелики,
Ще й клянуться у вірності
Україні.

* * *

Використавши політичний
момент,
Совість втопивши в каналізації,
Зводить брехун собі монумент
В туалеті відомої Адміністрації.

* * *

Хто бреше залюбки,
дивак на вид,
Той казочки вигадує прегарні.
А хто за гроші бреше, —
той бандит,
За ним сумують нари
в буцегарні.

* * *

Правом і правдою уповноважені,
Вони одночасно — народ
і держава.
Але якщо судді наразі
продажні,
То наразі немає ні правди,
ні права.

* * *

Він жив із совістю не в лад,
Тому чинив содомський гріх —
Любив лизать одному зад,
Але випльовував на всіх.

* * *

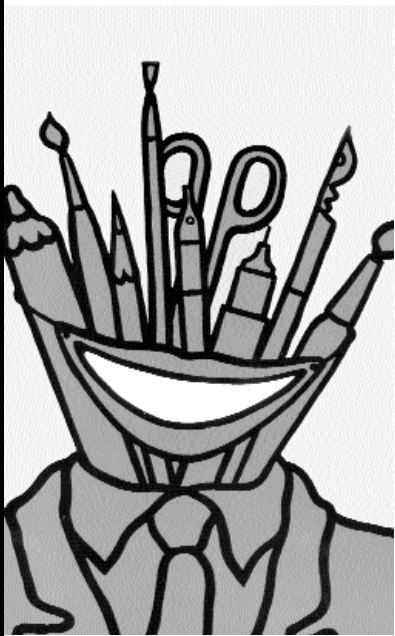
Обплювавши в людині
все суще й суттєве,
Вхопивши писання святе
до лап,
Мавпа каже, що походить
від Адама і Єви,
А люди тутешні походять
від мавп.

* * *

Телестворіння розсобачене,
Знаком луди позначене,
Наговорить всякої всячини
І чорнопсової псячини,
Аби забезпечить вампірному
зброду
Право хижачьке — пить кров
із народу.

* * *

Круте мавпування

Петро ОСАДЧУК ДЕТЕКТОР

на телеканалі —
Зомбувальна робота
продажних каналіє,
Що до виборів прагнуть
загнати всю націю
В олігархами створену
каналізацію.

* * *

Лицемір удає, що народу
віддав
Своє серце й парламентські
кращі літа.
А народне добро все життя,
як удав,
Ненаситно ковтав і ковта.

* * *

Всупереч букві новоцарського
указу
Вірний пес залюбки може
здохнуть від сказу,
Коли Юлю не вхопить,
осоружною діву,
А сам себе вкусить
у розпалі гніву.

* * *

Не можна сидіти сумирно
й тихо,
Коли біля хати ступає лихо,
Готове до хати вломитись
давно,
Якщо не у двері, то через вікно.

* * *

Подвійна бухгалтерія в людей
з подвійним дном:
Назовні — прапор волі,
під прапором — дурдом.
Донецьк — ще не столиця,
Росія — закордон,
А пре з телеекрана
на нас Наполеон.

* * *

Дожилася відроджена нація —

Йде на вибори, як на плаху.
Запланована фальсифікація
Множить сили суспільного
страху.

* * *

День можливий і
чорна-пречорна година,
Коли вдома у когось
не буде всіх дома...
Тоді владі залякана
служить людина
Краще, як служити
людина свідома.

* * *

В Одесі відквітлі білі акації,
А в Києві сонце з-за хмар —
як з-за ґратів.
Зате в Україні цвітуть піар-акції
Новочасних московських
піратів.

* * *

Сталінський метод себе
не приховує,
З народу зробивши електорат:
Хто голосує, а хто
підраховує, —
І все ближче спланований
результат.

* * *

Не знаю, чи виживе нація,
Не знаю, що завтра буде
зі мною.
А тим часом нині
фальсифікація —
То наука ведення нечесного
бою.

* * *

Треба знати, що влада
традиційно права,
Тому робить лиш те, що бажає,
І тому, як унтер-офіцерська
вдова,
Ніколи сама себе не карає.

* * *

Пан президент, шанувальник
футболу,
Роль свою грає на грані фолу:
І коли він тверезий, і коли
з перепоею,
Не годен ні разу зіграти

головою.
Мукачівської проби
фальсифікат
Може вчинить волевиявлення
акт.
А тоді апелюйте до чорта й
до Бога,
Воля виборців тут ні до чого,
Головне — є мукачівський
результат.

* * *

Іміджмейкери чи, скоріш, —
імідж-маклери,
Що приперлися в Київ
з інших країв іномарками,
Виробляють стратегію,
що волю веде до страти
І примножує наші біди
й національні втрати.

* * *

Коли по суті, то говорить
так-сяк,
А коли в нього мізки
навперекосяк
Схибляться раптом вліво
чи вправо —
Мітингує, за словом летить
рука
І говорить, як лисий
з броньовика.

* * *

Коли процес іде лише згори,
На виборах зникають різні
кольори:
Червоні й сині, білі
та блакитні —
Тасують їх жонглери вельми
спритні,
Перемальовують в червоне
небозвід
І роблять з чорного рожевий
світ.

* * *

Товариство безпідставно
гонористе,
Інтригани за ширмою злагоди:
Лівцентристи і
суперцентристи —
З поля одного ягоди!

* * *

Провладні підробки
й проекти примарні,
І брехні, і підкупи,
і фальсифікації
В передвиборній гонці
будуть безкарні,
А критики влади
не матимуть рації.

* * *

Всі будуть — “за”, й годі,
коли всі — “проти”,
Щоб тільки влада
не зазнала втрат, —
Немає в світі
ще бруднішої роботи,
Як та, що мусить дати
чистий результат.

* * *

Голубчики, спадкові молодці,
Вся ваша правда в тлустім
гаманці,
Що є продуктом зиску
й дармівщини,
Допоки кров п’єте з моєї
Батьківщини.

* * *

Дворового комітету президент,
Експерт з проблем мігрантів
і нуклідів,
Бере на карб найменший
прецедент,
Аби сміття списати
на сусідів.
Та ще й підкреслює в замітках
до газет,
Що представляє міжнародний
комітет.

* * *

е треба, не треба!
Не нада, не нада!
Давно нам відома
ця інтербригада,
Правомочна і точна,
мов куля в потилиці,
Що всіх недобитих
піднімає на милиці.

* * *

м варто зчинити
галас,
і пропхати особу
відому:
— На кожного виборця —
єдиний голос,
— Це вигідно всім,
але шкодить одному.
Маємо винайти спосіб
і вибрати час,
Аби всі голоси спрацювали
на нас!

* * *

Залюблені в долар і євро,
До гривні й рубля неохочі,
Плекають оливкове древо
Вони в українському саду
І натхненно щодня й щоночі
Поглиблюють корені древні
На радість своєю і біду.

* * *

Іміджмейкери дивні секрети
знають,
Які серед смертних непідвладні
нікому, —
В списках до виборів мерці
оживають,
Хоча й не являються до
виборчкому.

* * *

Хай від гніву димлять,
як вулкани, писки
У лідерів гонки. Що мчать
у фінал напрямці,
Але успіх диктують також
сакральні списки,
В яких поряд з живими
грізно стають мерці.

* * *

Останній голос, відданий
Україні,
Не почують ні в пеклі, ні
в небесах.
Коли в бюлетені, що зникнуть
вночі, як тіні,
Виборчком трансформує свій
рабський страх.

* * *

Можна стати романтичним
дурнем,
Як не дбати про своє корито, —
Наказали замінити урни,
То й заміним — буде шито-крито.

* * *

Наслухавшись “братчиків”
і балакучої братії,
Що йдуть до нового життя
навмання,
Ми відкриємо урну
з прахом демократії
Через ніч підрахунків
наступного дня.

* * *

Результат поединку буде
відповідний
Тому, що називається: коту —
під хвіст,
Як суперник один грошовитий
і підлий,
А другий — традиційний собі
гуманіст.

* * *

Хай знає кожен, хто сфальшує
вибори:
Чекає на кожного час
фатальний,
І поки не пізно, хай вечір вибере
І в кодекс заглибиться
кримінальний.

* * *

В час передвиборної боротьби
Сили гримлять владоможні.
А лоби, налітаючи на лоби,
Дзвенять найгучніш,
як порожні.

* * *

Писав доноси в КГБ —
Мене паплюжив і тебе,
А нині прагне довести,
Що то писали я і ти.

* * *

За вікном показує на погоду,
Плоди обіцяє запущений
сад, —
Вийшли ми всі із народу,
Пора повертатись назад.

* * *

Відомих ескеків футбольна
могуть
Історично примарна
й хистка:
Вони Україну ведуть
До фінального свистка.

* * *

Комуністи вміють відправити
на плаху,
Вміють довести суспільство
до краху.

Але не знають механізму,
Як прийти до комунізму.

* * *

Звикли мати блат за норму
Для підтримки організму
Й видають свою блатформу
За платформу комунізму.

* * *

Я в сні чомусь літав над
Конотопом,
А далі приземлився у забутому
селі, —
Із вилами на ферму там
Симоненко топав,
Вітренко із контори верталась
на мітлі.

* * *

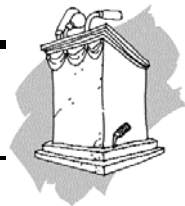
Дівчата страждають від надміру
форм
І в темряві тужать очима
до стелі,
Та внаслідок курсу відомих
реформ
З’явилося світло в кінці панелі.

* * *

Імітуючи супердемократичні
зміни,
Утверджує влада порядки.
давно усталені:
І якщо уже й Фіма —
Герой України,
То я — “ворог народу”,
як і при Сталіні.

* * *

Куди не ступиш — поле мінне,
Куди не глянь — вчорашній
бруд і порох.
Хто нині діє проти України,
Той мій найбільший,
особистий ворог.

ОФІЦІОЗ

ПАРЛАМЕНТ РОЗХИТУЮТЬ

Останнім часом прес-конференції Голови Верховної Ради Володимира Литвина збирають велику кількість журналістів. Цьому сприяє його позиція у відстоюванні інтересів парламенту та опір тиску Адміністрації Президента.

— **Як Ви оцінюєте заяви провладних каналів про те, що парламент не працює?**

— На цій сесії було проведено 18 пленарних засідань, розглянуто 139 питань, 124 закони, 81 постанову, два засідання з днем уряду. В результаті плідної роботи прийнято 518 депутатських запитів, 44 окремих доручень, обрано 55 суддів. Так що про бездіяльність Верховної Ради не може бути мови.

— **На якій стадії знаходиться розгляд законопроекту про внесення змін до Конституції?**

— Ми отримали висновок Конституційного Суду та направили його для ознайомлення народними депутатами та Тимчасовою комісією. Також внесено вже півдесятка проектів закону про порядок розгляду змін Конституції. Позиції С. Шевчука (НДП) дуже відрізняються від проекту О. Мороза та С. Гавриша — від процедури розгляду до порядку голосування.

— **Які перспективи прийняття змін Основного Закону?**

— Для позитивного результату потрібні інші політичні умови, зараз у парламенті розхитано політичні сили.

— **Чи буде розглядатися закон про гарантії Президентів?**

— Як Ви самі чули, Президент сказав, що йому не потрібні ніякі гарантії. Тому автори цих законів відкликали свої ініціативи.

— **Зміниться до виборів “Закон про вибори Президента”?**

— Звичайно, присутність вітчизняних громадських організацій у якості спостерігачів потрібно було внести в закон. Однак парламентарі вирішили не робити ніяких змін, щоб Верховна Рада не стала каталізатором виборчих проблем. Внесення в порядок денний пропозиції про визнання обраним Президента лише в тому випадку, коли він набере більше половини голосів виборців, підтримує лише 2 фракції.

— **Наскільки можливий зрив виборів?**

— Є реальні підстави стверджувати, що вибори відбудуться. Президентом України стане той, кого обере народ.

— **Як Ви прокоментуєте заяви СБУ про Вашу причетність до створення комерційних підприємств при апараті Верховної Ради та закиди про те, що тільки після перевірки Ви заявили про стегнення за Вами?**

— З приводу стегнення залишаюся при своїй думці, і в мене є для цього вагомі підстави. Заяви СБУ були спробою таємного наляку на причетність Литвина до темних оборудок. Я не мав і не маю відношення до тих структур, про які говорять СБУ. До речі, вони вже визнали свою помилку. Однак телеканали про це навіть не згадали. Також хочу сказати, що в офіційно надісланій стенограмі прес-конференції немає твердження про зв'язок моєї заяви та СБУ. Я особисто звернувся до Регламентного комітету та Рахункової палати, щоб вони перевірили цю інформацію.

● Ірина КОЛЯКА

ТОЧКА ЗОРУ

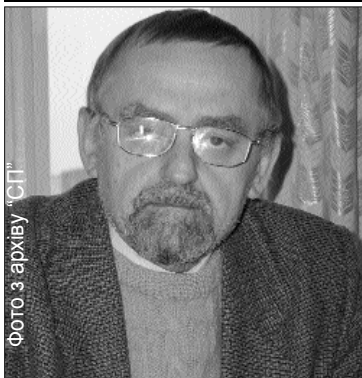

Фото з архіву “Сп”

За його словами, влада зробила ставку на поєднання “брудних” методів ведення кампанії з інформаційною блокадою, підкріпленою адміністративним ресурсом. У цій ситуації, на його думку, заклики до проведення чесних виборів із боку західних інституцій уже неактуальні, бо вибори в Україні вже відбулися як нечесні, недемократичні. У цьому важливу роль відіграють силові структури, які, на думку політолога, здійснюють свої спецоперації під прикриттям цивільних політтехнологів. Україна вперше зіткнулася з такою кількістю інформаційних приводів, які створювали силові структури. За таких умов суттєво спотворюється волевиявлення громадян. Бо пересічні громадяни, перебуваючи у стані страху, не можуть реалізувати свої виборчі права. Вони бояться голосувати. Україна, за словами Полохала, демонструє найгірші вибори за всю свою історію. Ро-

МІСЦЕ ФАЛЬСИФІКАЦІЙ

Велика кількість засобів для переконання українців голосувати за того чи іншого кандидата вже вичерпала себе. Відповідно до виборчого законодавства, українці з телеекранів та радіоприймачів уже не почують про несподівані злети і падіння рейтингів кандидатів у Президенти. Так само за кілька днів до офіційного дня виборів буде заборонено передвиборну агітацію.

Особлива увага останніми тижнями жовтня прикута до виборчих дільниць, на яких і забезпечуватиметься волевиявлення громадян. Прогаляни виборчого законодавства дозволяють зловмисникам широко використовувати їх для підташування результатів виборів. Не дивним є той факт, що у виборах бере участь багато технічних кандидатів у президенти, які, не сподіваючись на перемогу в цих виборах, все ж відіграють у них важливу роль. Бо, відповідно до Закону “Про вибори Президента України”, дільничні виборчі комісії формуються з представників від кожного кандидата у Президенти, яких у кожній комісії має бути двоє. У результаті кожна комісія складається із 48-ми членів, з яких і обирається голова, його заступник та секретар. На відміну від попередніх президентських виборів, за новою редакцією закону, рішення під час засідання дільничної комісії приймаються не двома третинами від присутніх на засіданні членів, а 2/3 від загальної кількості членів комісії. У разі відсутності кворуму, тобто необхідної кількості членів комісії, засідання не можуть розпочатися, а тому комісія є недієвою. Таким чином, саботування засідань із боку представників технічних кандидатів сприяє тому, що вибори на тій чи іншій дільниці можуть бути практично зірвані. Адже дільнична виборча комісія має прийняти низку рішень, що забезпечать повноцінну роботу дільниці, роботу зі списками виборців, підготують дільницю до дня виборів.

Великим недоліком виборчих комісій є те, що їх членами часто стають люди, які не мають належної освіти, не володіють найелементарнішими нормами виборчого законодавства. У місті ще так-сяк можна укомплектувати комісії, в сільській місцевості — це дуже складно. Знайти по два представ-

ТЕХНОЛОГІЇ ВЛАДИ ЗАПІЗНІЛІ ТА НЕЕФЕКТИВНІ

Шеф-редактор журналу “Політична думка”, політолог Володимир Полохало вважає, що за останні тижні передвиборна кампанія набула конфронтаційного, агресивного, асоціального характеру. В суспільстві виникла атмосфера напруження і страху.

сія, безпосередньо використовуючи всі можливі ресурси, напівлегітимно впливає на вибори на користь Януковича. Вибори тому нечесні та недемократичні, бо Росія бере в них безпосередню участь. Натомість у Заходу як демократичної спільноти немає серйозного бажання допомогти Україні як своєму потенційному партнеру. Якщо Янукович сповна опирається на російський ресурс, то Ющенко не має цього ресурсу. Попри це, лідер “Нашої України”, на думку Володимира Полохала, тримає удар. У нього немає психологічного зриву, до якого його підштовхують. Отруєнням Ющенка вивели з його основної передвиборної діяльності — зустрічей із виборцями, мітингів. Від цього він втратив. Але не психологічно. Вла да готує проти Ющенка та його оточення провокаційні сценарії з метою дискредитації.

Щодо фальсифікацій, то сценарій їх втілення дуже вірогідний. Уже підготовлена відповідна атмосфера.

Створюються штучні рейтинги (Янукович на 2—3 % попереду). На

цих рейтингах формуються результати виборів. І під ці результати можуть відбуватися фальсифікації, зазначає Полохало.

У свою чергу, директор Інституту глобальних стратегій, політолог Вадим Карасьов вважає, що драматизм кампанії полягає в тому, що в Україні є вибір. Усі козири кандидатами вже використані. Тому завершення фаза матиме інерційний характер. У той же час в Україні панує стан невизначеності. У влади є кілька сценаріїв, які вплинуть на вибори. Перший, за словами політолога, можна умовно назвати очевидним, але неймовірним. Це сценарій зриву виборів. Неймовірний він тому, що нікому не вигідний. Навіть Януковичу, бо він вирішив грати в самостійну гру і вийшов з-під опіки Кучми. Другим видом є вірогідний, але неочевидний сценарій, наприклад, силовий сценарій введення надзвичайного стану. За словами Карасьова, є бажання його втілити, але немає сценариста. Немає силовиків, силовій еліті, яка б узля на себе його впровад-

БОРОТЬБА ЗА ВИБОРЦЯ ТРИ-

Щоденні передвиборні перипетії з великою кількістю фактів грубих порушень виборчого законодавства засвідчують, що нішня влада не впевнена в перемозі свого кандидата. І вдається до будь-яких, навіть протизаконних методів із метою досягнення прийнятного результату.

ники від кожного кандидата на кожній виборчій дільниці стає непосильною ношею для штабів низки кандидатів. Особливо якщо це стосується областей, де той чи інший кандидат не має відчутної підтримки в населення. Некомпетентність членів комісії призводить до того, що дільничні комісії працюють із грубими порушеннями законодавства. Наприклад, масовим є прийняття рішень за відсутності на засіданні належної кількості її членів.

Крім того, важливою ланкою підготовки до виборів є забезпечення ознайомлення громадян зі списками виборців із метою виявлення неточностей, які можуть перешкодити виборцю взяти участь у голосуванні. Відповідно до повідомлень ЗМІ, на багатьох дільницях виявлено велику кількість перекручених імен, прізвищ, адрес виборців, які автоматично дозволяють виключити цих виборців із виборчого процесу. Виправити цей недолік може сам виборець, якщо він за кілька днів до виборів відвідає виборчу дільницю і подікавиться, чи правильно вказана інформація про нього і членів його родини. У разі виявлення неточностей, відповідно до статті 34 Закону “Про вибори Президента”, він має право написати скаргу, яка буде розглянута комісією у триденний термін. А в разі подання скарги в переддень виборів, вона розглядається терміново. Члени комісії зобов'язані передати копію вмотивованого рішення щодо схвалення чи відхилення скарги заявникові на наступний день після написання. Оскаржити неправильність інформації можна навіть у переддень виборів.

Зафіксовані випадки, коли член комісії навмисне дезінформує виборця щодо його права оскарження неточностей у списках виборців. Так, у місті Іллічівськ

Одеської області на дільниці голова виборчої комісії повідомив виборцеві, який не виявив себе у списку, що він не може брати участі в голосуванні й перед виборами не може оскаржити свою відсутність у списку, відповідно до статті 34 Закону “Про вибори Президента”, бо... його немає у списку.

Ще одним із видів маніпуляції зі списками виборців є включення до них “мертвих душ”, тобто людей, які вже давно померли. Так, у Харкові у 171 окрузі в списках виборців, за словами представників “Нашої України”, виявлено понад 17 тисяч померлих людей. Як зазначив народний депутат Микола Катеринчук, цей випадок непоодинокий. За його словами, по Україні в списки виборців внесено близько двох мільйонів “мертвих душ”. Тим людям, які відповідають за складання подібних списків, відповідно до законодавства, загрожує до 12 років позбавлення волі.

Також масовими, особливо в сільській місцевості, є порушення під час виборчого процесу. Так, відповідно до статті 157 Кримінального кодексу України, перешкодження насильством, обманом, погрозами, підкупом або іншим чином виборчого права громадянина карається строком до 5 років позбавлення волі. А якщо такі дії вплинули на результати голосування, то зловмисники можуть бути позбавлені волі на строк до 12 років. Тому, якщо вас примушують голосувати за того чи іншого кандидата, шантажують, погрожують розправою, негайно бийте на сполох і вимагайте забезпечення своїх прав. Зверніться до членів комісії, офіційних спостерігачів, які зафіксують порушення законодавства.

● Богдан ГДАЛЬ

ження. Очікуваним сценарієм політолог назвав також фальсифікації виборів. Але, на його думку, команда Януковича не буде вдаватися до масових фальсифікацій, бо це не додасть рейтингу провладному кандидату. Сценарій російського політолога Белковського (Ющенко — Президент, Янукович — Прем'єр) Карасьов назвав раціональним, але абсурдним. Бо намагання Росії нав'язати вигідне їй поствиборне двовладдя в Україні не матиме успіху.

На думку Карасьова, останні тижні передвиборної кампанії пройдуть під акомпанемент можливої ізоляції Верховної Ради та її переходу до “партизанської діяльності”, розігрування карти отруєння Ющенка, дискредитації його оточення. Також можливе продовження трилера “Генпрокуратура—Юлія Тимошенко”. Політолог прогнозує, що вибори відбудуться без масових фальсифікацій. Відбудуватиметься тиск на ЦВК. Люди вийдуть на вулиці, щоб продемонструвати своє ставлення до кампанії. Команда Януковича намагатиметься застосовувати політтехнології, які вже будуть запізними й неефективними.

● Богдан ГДАЛЬ

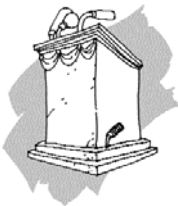
РОСІЯ ОПУСТИТЬ СВОЇ БЮЛЕТНІ?

13 жовтня ц. р. перший заступник голови Об'єднання українців Росії, керівник групи офіційних спостерігачів на виборах Президента України від Об'єднання (у складі спостерігачів від Світового Конгресу Українців) Валерій Семененко звернувся до міністра закордонних справ України Костянтина Грищенка та голови Центральної виборчої комісії Сергія Ківалова з листами у зв'язку з ситуацією навколо створення додаткових виборчих дільниць на території Росії.

За наявною в Об'єднанні українців Росії інформацією, органами виконавчої влади Росії на прохання Посольства України в Російській Федерації проробляється питання створення від 200 до 650 додаткових виборчих дільниць щодо виборів Президента України в 53 регіонах Росії.

На думку керівників українських організацій Росії, створення такої великої кількості дільниць в останній момент перед виборами може призвести до численних порушень виборчого законодавства України, а в кінцевому підсумку — фальсифікації результатів голосування.

Викликає здивування, що, наприклад, у Башкортостані, де за офіційними даними проживає або перебуває близько 2900 громадян України та відсутні місця їх компактного проживання, планується створити від 3 до 11 виборчих дільниць, у Нижгородській області, де мешкає близько 4000 тисяч громадян України, — 5—13 дільниць, у Московській області, всі виборчі якої на підставі даних консульського обліку включені до списку вже створеної дільниці в Москві, — 3 додаткові дільниці тощо.

ТЕРОР ВЛАДИ

Студентів, які беруть участь у мітингах і протестних акціях, розповсюджують агітаційні матеріали опозиції чи просто виступають за прозорі й справедливі вибори, викликають у деканати з вимогою припинити громадську діяльність, погрожують, проводять “профроботу” з батьками, виключають із навчальних закладів і виганяють із гуртожитків, б’ють і навіть викрадають... Про все це розповіли активісти згаданих молодіжних рухів і організацій на прес-конференції, організованій 14 жовтня.

У хроніці адміністративного тиску на студентів моніторингового комітету “Студент обирає вільно!” протягом місяця зафіксовано десятки порушень законодавства по всій Україні, тобто вони відбуваються фактично щодня. І хоча лідерство з репресій мають східні регіони — Донецьк, Луганськ, Харків, адмінресурс використовують і в Львові, в Ужгороді, Луцьку, в Сумах, Запоріжжі, Хмельницькому, Кіровограді, Чернівцях, Сімферополі, Черкасах, Житомирі, Херсоні... Студентів примусово залучають до акцій на підтримку В. Януковича, а також до роздачі агітматеріалів провладного кандидата під час навчального процесу, записують їх у склад дільничних виборчих комісій. У Запоріжжі 15 вересня міліція розігнала пікет студентів під стінами Запорізького держуніверситету, які протестували проти політичних переслідувань студентів-активістів молоді “Наша Україна” (у переддень організаторів акції також затримували правоохоронці). 20 вересня студентів сімферопольських ВНЗ під керівництвом адміністрації навчальних закладів повели протестувати до кримського республіканського штабу Ющенка, нагородивши кожного студента пляшкою пива. 21 вересня на антиющенківський мітинг “Мы выбираем независимость, а не Freedom!” у Луганську зігнали 3 тис. студентів. У Луганську, до речі, масово “вербують” студентів голосувати на виборах у Львові за відкріпними талонами, оплата — 50 доларів і екскурсія містом. У Сумах уже на мітинг “Ні — екстремізму! Так — миру і спокою!” зігнали студентів Сумського національного аграрного університету. Такі ж “мирні” мітинги, коли студентів знімали з пар, відбувалися в Черкасах, Житомирі й інших містах. Зі свого боку, голова Херсонської облдержадміністрації Довгань зібрав старост усіх навчальних груп Херсонського держуніверситету й наполегливо агітував за В. Януковича, назвавши Ющенка руйнівником держави.

Батькам студента 4 курсу Східноукраїнського національного університету (Луганськ) **Максима Данильченка** на початку жовтня повідомили, що студента виключають із ВНЗ за те, що в кімнаті гуртожитку, де він мешкає, на стіні висить портрет Ющенка. 4 жовтня студента цього ж навчального закладу жорстоко побили невідомі молодики за участь у проєкті “Студентська хвиля”, що агітує за Ющенка.

На щастя, 5 жовтня вдалося поновити в навчанні студентку Сумського аграрного університету **Оксану Биченко**, яку 30 вересня відрахували за протести проти по-

лі”. Викрадені побачилися вже в занедбаному приміщенні на околиці Донецька, де ті, що представилися “бандитами, які нічого не бояться”, кілька годин їх допитували про “Студентську хвилю”, її діяльність і членів, а потім наказали Олександрю писати на ім’я прокурора “пояснюючу” про злочини цієї організації. Пригрозивши, що в разі базікань про те, що сталося, їх уб’ють, обох молодих людей відпустили...

Керівник проєкту “Студент обирає вільно” **Тимур Нагалецький** підсумував: “Адмінресурс використовується тотально, це і виключення з ВНЗ, затримки й

наметових містечок і голодувань, щоби припинити тиск на студентів із рейдами по гуртожитках, обшуками й вилученням символіки й агіток “Нашої України”. Крім того, Євген Янкевич подав протест у прокуратуру проти постійного стеження за ним. “Близько 8—10 осіб постійно знаходяться біля мене, навіть коли я йду на вокзал по передачу”, — заявив він. Неодноразово Янкевича і активістів “НУ” затримують, обшукують, вилучають агітматеріали.

Представник координаційного центру кампанії “Пора” **Євген Золотарьов** зазначив, що вони не агі-

є поки 3 особи: **Валерій Радул**, ректор Кіровоградського державного педуніверситету (за систематичні репресії проти студентів, виключення їх із ВНЗ, за пряму агітацію за В. Януковича), **Іван Різак**, голова Закарпатської облдержадміністрації (“за масові грубі й систематичні утиски підприємців Закарпаття”, застосування “адмінресурсу” та пряму агітацію на користь В. Януковича, за фальсифікацію виборів Мукачівського міського голови в квітні 2004 р.), **Валерій Кіреєв**, заступник начальника Ленінського РУВС у Харкові (арешти активістів “Пори” й залякування фізичною розправою представників опозиційних сил).

Є випадки, коли представників “Пори” заарештовують кожного дня, як от **Олександра Чижова** в Харкові.

Напередодні студентського віча 16 жовтня з Ющенком у Києві місцеві адміністрації, деканати регіональних ВНЗ й правоохоронці також чинили тиск на студентів, наполегливо рекомендуючи їм не їхати до Києва (у ряді випадків тероризували через батьків). Окрім того, як стало відомо громадським активістам, верхи МВС опрацьовують силову спецоперацію “Студент” у столиці (зокрема в гуртожитку по вул. Кіквідзе) й регіонах, аби залякати критично налаштованих до влади студентів. Між іншим, “зачистки” студентських гуртожитків працівниками СБУ спостерігаються в столиці масштабно. Так, у гуртожиток Києво-Могилянської академії про вул. М. Цветаєвої, 14-б, на стінах якого була помічена символіка “Нашої України”, неодноразово навідувалася бригада Деснянського відділення СБУ, яка оглянула кожну кімнату, фіксуючи всіх мешканців і паралельно здираючи символіку Ющенка (тепер у гуртожитку щодня рейд міліції).

“Якщо влада продовжуватиме тиск на студентів, у нас залишиться один аргумент — аргумент вулиці”, — заявив **Тимур Нагалецький**.

P.S. Ще в день проведення прес-конференції регіональні офіси “Пори” постраждали від розбійницьких нападів. В Ужгороді погром здійснено в офісі “Пори” й “Ужгородського прес-клубу реформ” із викраденням системних блоків із базою даних основних комп’ютерів. Останні події з нападом на київський офіс “Пори”, арештом активістів і фігуруванням у “кримінальній справі” лисмонки, як і факти погромів багатьох регіональних представництв “Пори” — свідчення наймасштабнішої хвилі репресій проти опозиційних громадських організацій.

● **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

РЕПРЕСІЇ ПРОТИ

Кожного дня надходить інформація про адміністративні й навіть “силові” репресії влади щодо студентства різних навчальних закладів у всіх регіонах України. Особливо тиснуть на активістів “Нашої України”, а також на членів молодіжних громадських організацій, що протистоять тотальному адмінресурсу й незаконній агітації у ВНЗ за провладного кандидата. “Пресують” не тільки вже затаровану як “екстремістську” прем’єром Януковичем і найвищими посадовцями МВС передвиборну громадську кампанію “Пора”, але й активістів всеукраїнського моніторингового комітету “Студент обирає вільно!”, учасників проєкту “Студентська хвиля”, членів багатьох організацій (“Молодий Рух” тощо).

фото Ганни Оберської

рушення прав студентів й використання адмінресурсу в передвиборній кампанії. В Полтаві проти політичних репресій керівників ВНЗ протестували півтори тисячі студентів — прихильників Ющенка.

Минулого тижня в деканати на “співбесіду” викликали й студентів луцьких ВНЗ, яких помічали з “ющенківськими” прихильниками. Їм прозвучало “останнє попередження” перед виключенням із ВНЗ. Натомість **Олександра Кірілова**, відмінника Луганського аграрного університету, вже вигнали за політичні переконання (прийшов до університету в куртіці з написом “Так! Ющенко!”).

Однак найдраматичніші події розвивалися в Донецьку 4 жовтня. Близько 9.30 до математичного факультету Донецького держуніверситету під’їхала “Лада” без номерних знаків, з якої вискочили молодики й на очах у десятків студентів запалили студентку **Тетяну Батрак** у машину й зникли. В іншому місці теж саме, але вже інші молодики в іншому авто, вчинили з братом Тетяни **Олександром Батраком**, одним із місцевих керівників “Студентської хви-

арешти міліцією, викрадення студентів та фізичні розправи над ними”. Він, окрім того, вважає, що “влада і Янукович мають вибачитися перед студентами за вчинене і припинити тиск губернаторів і ректорів”. У свою чергу, керівник згаданого громадського передвиборного проєкту в Полтавській області **Євген Янкевич** розповів про репресії проти студентів Полтавського технічного університету. За його словами, близько 60 осіб викликали до адміністрації й до міліції (інколи о 2-й годині ночі) й вимагали припинити свою громадську діяльність і вийти з членів виборчих дільничних комісій. З цього приводу студенти написали заяву, які будуть підшиті до звіту ОБСЄ та до запити в Генпрокуратуру. Заяви молоді Полтавщини до виконкому про проведення акцій на підтримку Ющенка просто не приймаються, й студентську ходу до технічного університету не розігнали тільки завдяки депутатів від “НУ” Валерію Асадчеву. Пан Євген повідомив, що студенти полтавського ВНЗ вимагають публічного вибачення ректора й готові навіть вдатися до

тують за конкретних кандидатів, а працюють на справедливій демократичні вибори. Попри це, з початку виборчої кампанії було здійснено понад 350 затримань і арештів активістів “Пори”, 15 активістів виключили з ВНЗ і виселили з гуртожитків, над 27-ма молодими людьми вчинено фізичні розправи. Останнім часом репресії проти учасників кампанії “Пора” набули безпрецедентного розмаху. Після того, як минулого тижня жорстоко побили в Луганську **Олексія Кормілецького**, а з Кіровоградського держуніверситету звільнили **Костянтина Полякова**, “Пора” виступила з ініціативою “Чорні списки”. “За чорні справи — в чорні списки” — гасло цієї акції. У ці списки потрапляють особи, які здійснюють репресії проти активістів “Пори”, як і проти інших громадських організацій, які слідкують за дотриманням законодавства під час виборів. Фігуранти “чорного списку” мають бути позбавлені всіляких шансів займати офіційні посади, а після виборів “Пора” виступить щодо них із позовами, заявив пан Золотарьов. Сьогодні цими “фігурантами”

СХІДНИЙ ДОЩ ЗА “НАШИХ”

17 жовтня в неділю на центральній площі м. Луганськ відбулася зустріч широкої громадськості обласного центру з кандидатом у Президенти України Віктором Ющенком та супроводжуючими його особами. Незважаючи на проливний дощ, привітати народного кандидата прийшли близько 10 тисяч осіб — від наймолодших громадян до людей поважного віку, різні за професіями, віросповіданнями та ідеологією, які висловили йому свою підтримку. Яскрава промова кандидата в Президенти України каменя на камені не залишила від постулатів і обіцянок провладних кандидатів. Стисло проаналізувавши соціально-економічний та політичний розвиток держави за 13 років незалежності, Віктор Андрійович розкрив при-

сутнім інший бік медалі, прямо вказавши на тих, хто довів народ України до зuboжіння і жебрацтва, а сьогодні рветься до влади, не рахуючись ні з чим, намагаючись зберегти існуючий кланово-олігархічний режим в державі. В. Ющенко виклав своє бачення перспектив розвитку держави та запропонував конкретну програму своєї діяльності в разі обрання його Президентом України.

Як стало відомо громадськості, скрізь, де виступали на Луганщині Ющенко та Тимошенко, владні структури застосовували один і той самий сценарій: провокували присутніх на протиправні дії, перевозаючи одну й ту ж саму групу молодиків.

● **Володимир СЕМИСТЯГА**, голова Луганського обласного об’єднання ВУТ “Просвіта”

ПАМ’ЯТЬ

Жахлива звістка пропекла наші душі... Скупе газетне повідомлення “Вечірки” за 16 жовтня цього року: “В автомобільній катастрофі на Миколаївщині загинула Алевтина Малицька, помічник керівника обласного штабу кандидата у президенти Віктора Ющенка”.

Сказати, що ми глибоко вражені й шоковані, — не сказати нічого. Важко дібрати слова печалі й скорботи, глибокого жалю й щирого співчуття рідним.

Не знаємо обставин трагедії, телефонуємо в обласний Рух, цікавимося... Так, їздила в Ново-одесу, виступила з лекцією для членів дільничних виборчих комісій “За чесні вибори”, потім поверталася до Миколаєва. Їхню машину на великій швидкості збив джип, що виїхав на зустрічну

СЛОВА ПРОЩАННЯ

смугу. Сталося це 13 жовтня в день біля мосту, де обмеження швидкості — 40 кілометрів на годину. Двоє пасажирів — водій і ще один лектор, — які перебували з Алевтиною в автомобілі, зараз у реанімації. Джип і його пасажирів не постраждали. Аля загинула на місці, а ті, хто наїхали, ціліснінькі...

Отака інформація. Лаконічна, як спалах блискавки, як життя цієї життєлюбної 32-річної жінки. Боже, що буде з Ксенею, її 12-річному донькою?

Алевтина працювала кореспондентом “Слова Просвіти”, згодом — менеджером видавничого центру “Просвіта”, а після парламентських виборів 2002 року стала помічником народного депутата Івана Стойка (“Наша Україна”).

Вона навіки запам’ятається нам завжди енергійною, непосидючою, привітною та усміхненою. Була доброзичливою, ніколи не скаржилася на труднощі, яких у неї не бракувало. На таких, як вона, трималася робота виборчих штабів наших справжніх народних депутатів. Хочеться до них звернутися: “Дорогі наші! Цінуйте тих, хто не жаліє себе в ім’я нашої великої спільної мети”.

Дороженька наша Алю! Ми любимо тебе. Вірили в тебе. Будемо про тебе завжди пам’ятати. Прости нас і прощай. Хай земля буде тобі пером!

Колективи редакції газети “Слово Просвіти” та видавничого центру “Просвіта”

РЯДКИ З ЛИСТІВ

Неоголошена війна проти Української Нації — в розпалі. Причому, із такою оскаженою люттяю, що бязко за нашу незалежність, за яку боролися століттями предки наші, — за волю, добробут, мир і спокій нації.

А нині хто керує Україною? Роз'їжджають у броньованих імпортерних авто, Україну розікрали й самі себе вихваляють, самі себе обирають, негідники різних мастей. Рятуймо Україну!

Сергій БАЙДИЧ,
с. Кузьмин
на Хмельниччині

* * *

У Стрийській церкві Благівіщення після служби всі миряни навколішки молилися за Віктора Ющенка. Під склепінням храму лунали молитви і вселяли надію у серця. Тоді подумалося: ми переможемо!

А зараз я переконаний, що саме молитви наші вберегли й надалі вбережуть його від смерті. Адже дуже багато українців моляться за Ющенка і вдома, і по церквах.

Василь ГОДЯК,
м. Соснівка

* * *

Дозвольте з вами поміркувати на тему національної гідності. Це я в зв'язку з Олімпійськими іграми в Афінах. 23 медалі, 12-те місце в світі, 6-те в Європі. Здається, непогані досягнення.

Але все це затьмарює такий дивний факт, як відсутність майже у всіх переможців почуття національної гідності. Їхня мова спілкування — демонстративно-російська.

Чому ніхто не кричить, не калатає у всі дзвони, що національна збірна України потерпіла поразку. Так, поразку духовну. А це — найжахливіше.

Микола ЛИТВИН,
м. Крелевець
Сумської обл.

* * *

Ще багато хто з нас не навчився розмовляти своєю Рідною Мовою, а вже подавай російську!

В Україні ви можете застосовувати будь-яку мову: німецьку, єврейську, російську та іншу. Але державною мовою України повинна бути одна — українська.

Смішно чути та дивитись, як державні діячі українського уряду говорять із трибуни Верховної Ради України українсько-російським суржилом. Мабуть, варто поважати себе та інших. Я б нагадав, що треба з цього питання повчитися у наших стратегічних друзів — поляків. Вони зорганізували державну комісію, яка очищає польську мову від різного словесного іноземного бруду, тобто, іде боротьба за чистоту рідної польської мови.

Мабуть, уже настав і в нас час повернути нашому народові його духовність і, перш за все, його рідну українську мову. Але тут потрібна не лише комісія, а й згуртованість усього українського народу.

Григорій ОВСЮК,
м. Дніпродзержинськ

О, ці вибори! Здається, немає для людини найбільш втішної ситуації, ніж та, коли проста людина має можливість самостійно здійснювати свій вибір. І водночас немає нічого складнішого для неї, як тільки вона віч-на-віч опиняється з проблемою вибору, з необхідністю вибрати. Навіть на такому ярмарку, що його в роки так званого непу змалював у своїй однойменній гуморесці найвселіший українець XX століття Остап Вишня. А що вже казати про нинішні ярмарки часів нібито ринкової економіки! А тим більше — про вибори в молодій українській державі з її безбережно-ярмарковою демократією, коли є можливість винести на люди за щонайвищу ціну (народного депутата, президента країни) і доброякісний, і підіпсований, і прямо-таки небезпечний для того ж таки народу й держави продукт. Певна річ, у щонайкращій упаковці, для якої рекламні іміджмейкери продуцентів (в нашій ситуації — кандидата у президенти) використовують найрізноманітніші засоби.

Так, скажімо, в матеріалі про одного з небагатьох, які в мене особисто викликають виборчу симпатію, використано навіть його прізвище. Воно, пишеться в рекламному матеріалі, який опублікувала газета "Буковина" (за 6.10 ц. р.), "походить від давньоукраїнського слова "кінах" — вершник-воєв, захисник Вітчизни". Вже одна ця фраза для українця, не позбавленого почуття національної гідності, сповненого надії на повноцінне національно-державне відродження його Вітчизни, — мов крапля бальзаму на душу. Особливо якщо згадати, що деякі кандидати на найвищий у державі пост виголошують, наприклад, таке: "Передо мною нет народа". Я не понимаю, что такое народ. Я знаю конкретного человека". Або: "Думайте перш за все про себе, а не про державу...". Чи ще й таке: "Украины не было. Была Киевская Русь, украинского языка не было" і т. д., і т. п. Одне слово — що не кандидат, то й своя програма, свій коник, яким він обіцяє обда-

рувати своїх виборців і всього-на-всього за один тільки голос на цілих п'ять, а то й десять, років отого самого нібито знаного ним "конкретного человека". І тут, хоч-не-хоч, пригадалися поетичні рядки, якими їх автор ще за радянських часів заперечував широковідоме прислів'я: "Дарованому коневі в зуби не дивляться". "А я не згоден, — заявляв він, — з мудрістю такою. Як можна так: не дивлячись, бери? А може, кинь той з вадою лихою? Я хочу зараз знати: із якою? І хочу знати: хто при-

ніс дари?" Тож, зрештою, брав собі за правило: "мушу придивитися до всіх зубів, до кожного копитця: чи коник той не є троянський кинь?"

Однак для нас, простих виборців, труднощі у подібному вивченні коників-програм полягає ще й у тому, що вони в своїй економічній частині мало чим відрізняються. У різний спосіб, але всі обіцяють скорий "прорив" до вершин матеріального благоденства. Водночас певна їх частина обіцяє обдарувати громадян України ще й другою державною (офіційною) мовою і подвійним громадянством. При цьому зазвичай не пояснюючи, які пріоритети спонукають до подібних заяв. Правда, виходячи з власного досвіду, Президент Леонід Кучма пояснив: "Будемо вважати, що це президентські гонки... багато хто обіцяє те, що він взагалі не може зробити".

З якими ж думками, слухаючи подібне різноголосся кандидатів, підходимо до виборів ми — "прості", "пересічні" громадяни? Хіба тільки "перш за все про себе"? Не такі-то ми вже запеклі індивідуалісти. Ота конкретна людина думає ще й про своїх батьків... Адже "заслужений" їхній відпочинок увінчаний непрожитковою пенсією, а, не дай, Боже, помруть, то й по-людськи поховати ні за що. Та конкретна людина, крім думок про себе, сповнена турботами про своїх дітей, онуків, яким треба рос-

ти, навчатися, влаштовувати своє життя. А крім думок про хліб насущний, вона не байдує й до того, які пісні співатимуть її нащадки, якою мовою вони говоритимуть, чи пам'ятатимуть вони своїх батьків, чи вірні будуть Батьківщині? Адже, як свого часу писав поет — нині народний депутат — "Батьки і діти! Діти і батьки! Нерозділиме і одвічне коло..." Бо, зрештою, — "Все наше — од родинки на вікні До вічної Тарасової муки..."

Тобто, на відміну від деяких кон'юктурно-передви-

другої державної мови, чи тим більше, як діючий Прем'єр-міністр, який обіцяє російській мові статус водночас і "державної", і "ділової", і на додачу ще й запровадження в Україні подвійного громадянства.

Тож запитаймо знову себе: на якій підставі можна давати такі обіцянки? На підставі того, що в Україні багато російськомовних громадян? І їм не хочеться вивчати українську? І треба над ними змилюватися? Бо вони, бідні, звикли користуватися привілеєм не вивчати інших національних

НАШІ ПРІОРИТЕТИ

фото Ганни Оберської

борних обіцянок і настанов, турбота конкретної людини нерозривна із морально-етичними пріоритетами, які включають у себе й особисте, і загальнонародне.

Немає сумніву, що протиставлення людини народові, державі зумовлені бажаннями показати себе ревним уболівальником за долю простої людини і є не що інше, як невігластво або підступна брехня, особливо небезпечна за своїми масштабами, довгостроковими наслідками, коли ця людина має скористатися найвищим своїм конституційним правом — правом вибору, правом обирати та бути обраним, правом обирати Президента країни, гаранта її Основного Закону.

Є кандидати на пост Головнокомандуючого, які на-полягають на запровадженні

мов колишньої імперії-союзу, де б вони не жили? Але в час, коли ми нібито вивільнилися від безбожного більшовизму, логічно знову ж такі запитати: чи морально це?

Чи, може, конституційне положення про державність в Україні української мови якимось ущемлює права, загрожує існуванню інших національностей? Та хіба не ясно, що відбувається якраз усе навпаки. Адже якраз українська людина, яка оберігає природне, святе право говорити своєю мовою на споконвіку своїй, Богом даній землі й сьогодні, особливо в ситуації міського спілкування, щоденно змушена протистояти тисковим оточенням, переживаючи почуття витіснення із середовища. Це що? І досі мало витіснено їх із України, чи, може, ще багато є таких, яких будь-що-

НА МІСЦЯХ

НЕ ПОЛИШАЙТЕ БЕЗ УВАГИ!

Я, як і кожен, хто не байдужий до майбутнього нашої країни, дуже стурбована тим, що відбувається... Під тиском влади, отримуючи "подачки" від уряду, робітники й селяни, вчителі й лікарі, пенсіонери та безробітні за два місяці до виборів вимушені давати обіцянку, що віддадуть свої голоси тільки за прем'єра.

Цього й треба було чекати, адже генеральну репетицію, не знаю, як де, а в нас, на Донбасі, влада провела два роки тому на парламентських виборах. І зараз працюють за тим же сценарієм, навіть у дільничних комісіях залишили тих самих людей. Мій чоловік балотувався від "Нашої України" по 113 виборчому

НА ЧАСІ

будь-треба переварити в малоросів? А ще як згадаємо, що в українському інформаційному просторі панує, "господствує" російська мова, коли всі школи для дітей російської, угорської, румунської меншин — сегрегивні, тобто такі, в яких навчання ведеться не державною, а рідною їм мовою, хоча це, як стверджують політологи-правознавці, не відповідає ні міжнародним нормам, ні потребам самих меншин. До того ж їхнім культурам, їхнім мовам ніщо не загрожує ще й тому, що майбутнє їхнє забезпечують відповідні національні держави, з якими українці воліють жити на засадах братерських, добросусідських стосунків. Оскільки ж, на відміну цим націям, в українців України іншої немає, то реальна загроза існуванню найперше стосується саме українців.

Ситуація в Україні нині така, що цілком відповідає Декларації Генеральної Асамблеї ООН від 4 грудня 1986 року, про яку кандидати на пост Президента чомусь не згадують. А в ній якраз і стверджується право кожного народу на усунення наслідків чужоземного панування, на компенсацію історичних втрат. Звичайно, українці ніякої компенсації ні від кого не чекають: вимагати — марно, випрошувати — ганебно. Ті численні втрати протягом віків чужоземного панування над ними вони сподіваються компенсувати власною працею у своїй державі, яку хочуть бачити справді суверенною, правовою, демократичною. Головне — ні в який спосіб не мостити її ні під Америку, ні під Росію, ні під Європу. Тому, певний, вони не голосуватимуть за тих, хто пропонує закоренити, узаконити в Україні будь-яке, в тому числі й мовне, протистояння. Бо державність української мови — це, по суті, єдина не лише правова, а й моральна гарантія справжнього духовного й національно-державного відродження України.

● **Віктор КОСЯЧЕНКО,**
голова Чернівецького обласного об'єднання "Просвіти" заслужений працівник освіти України

ЕПІСТОЛЯРІЙ

Ми, пересічні громадяни, ввійдемо в Історію знеособленим народом. Ми можемо дозволити собі торгувати на ринку (маючи за плечима знання і досвід кваліфікованого інженера чи лікаря) або копірситися в смітнику, щоб вижити.

Але Ви увійдете в Історію як індивідум: Леонід Кравчук — перший Президент пострадянської Незалежної України. Президент великої європейської держави. Проводир Великого народу, який, попри трьохсотлітнє колоніальне рабство, геноцид і лінгвоцид, вистояв, зберіг соборність, самобутність, культуру, мову.

Під час перших президентських перегонів хтось із кандидатів у президенти сказав: "Якщо народ обере партдержноменклатурника, то народ буде опущено нижче нульової відмітки". Народ обрав Вас, пане Президенте. По-іншому не могло й бути. Національна еліта — розум і сумління народу, була винищена Системою, в якій Ви

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ПРЕЗИДЕНТА ЛЕОНІДА КРАВЧУКА

були не останньою людиною. Залишилися ми — партдержноменклатура й народ, опущений нижче нульової відмітки. Я голосував за В'ячеслава Чорновола.

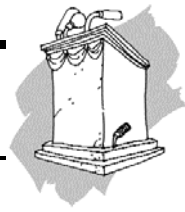
Під час свого президентства, Ви, пане Президенте, сказали крилате: "Маємо те, що маємо" (а ми спитали: а де ж решта, і не отримали відповіді).

І тепер ми "маємо те, що маємо". Л. Кравчук — голова парламентської фракції одіозної партії СДПУ(о), апологета правлячого кримінального режиму. Л. Кравчук вимагає від "неправильних" депутатів, стоячи на колінах, просити прощення у народу за те, що в них заговорило сумління та вистачило мужності вийти з так званої більшості. Ви краще знаєте, пане Президенте, як заганяли депутатів у цю "більшість"...

Народ має таке керівництво, якого він гідний. Це так. Тому по Президентові світова спільнота та Історія будуть судити, що ми за народ такий. Чи горді будуть наші нащадки за наше покоління, чи зневажатимуть нас. Ви — не вільні, пане Президенте, Ви — не приватна особа. Та й вік у нас із Вами такий, що пора нам уже думати про вічність, про те, які муки на смертному одрі будуть страшнішими — фізичні чи муки сумління.

Ви мудра людина, пане Президенте, і зможете гідно вийти з тої халепи, в яку вскочили. Будьте мужнім і до Вас повернеться повага Вашого народу, а Ваших дітей не спіткає доля дітей Сталіна, Хрущова, Брежнєва.

● **А. СНІСАР,**
пенсіонер, інженер,
м. Феодосія

СВОБОДУ НЕ СПИНИТИ!

Під такою назвою минулої суботи в Києві відбулося всеукраїнське студентське віче, на якому виступав лідер “Нашої України” Віктор Ющенко. На Конtrakтовій площі столиці зібралося, за різними підрахунками, 20—30 тисяч студентів. Попри перешкоди з боку влади та правоохоронців, молодь змогла приїхати з різних куточків України і засвідчити своє прагнення до позитивних змін. Ющенко закликав студентів прийти на вибори 31 жовтня та бути активними, особливо під час підрахунку голосів. Також попросив присутніх на мітингу не вірити даним соціологічних опитувань, бо це маніпуляції свідомістю громадян. “Якби я хоч однією клітинкою сумнівався в перемозі, я б не стояв на цій сцені”, — сказав Ющенко. Чимало часу лідер “Нашої України” говорив про свої плани як майбутнього президента. А саме про укази, які наберуть сили після його перемоги. Відповідно до їх змісту, будуть підвищені стипендії, покращені умови надання молодіжних житлових кредитів, у десять разів підвищена одноразова допомога матері під час народження дитини. Крім того, Ющенко пообіцяв скоротити термін служби в армії до 1 року. Молодь із вищою освітою служитиме 8 місяців. Ющенко сказав, що він сам був студентом і знає про проблеми молоді. Водночас він спростував заяви про те, що він — проамериканський політик. За його словами, він ні проєвропейський, ні проросійський політик, а проукраїнський. У присутності дружини Ющенко спростував міф про себе, як про “американського зятя”. І нагадав, що його тесть і теща народилися в Україні, пройшли німецькі й сталінські табори, повернулися в Україну, як тільки вона стала незалежною.

Після виступу Ющенко відбувся концерт за участю гуртів “Тартак”, “Океан Ельзи” та “ВВ”. Під час виступу останнього гурту правоохоронці вимкнули генератор, який забезпечував освітлення сцени, мотивуючи це тим, що час проведення концерту вже минув. Лідер гурту Олег Скрипка закликав правоохоронців увімкнути світло. На відсутність реакції з боку правоохоронців співак під масові схвальні вигуки присутніх студентів відреагував побажанням “вічного енурезу” тому, “хто відключив світло”.

Крім того, під час концерту до сцени намагалася прорватися група молодиків, але охорони сцени вдалося їх відтіснити.

Попри велику кількість студентів, багатьом так і не вдалося дістатися місця події. В регіонах правоохоронці масово зупиняли автобуси зі студентами, знімали номери, без вагомих причин перешкоджали студентам доїхати до Києва. Але молодь змогла подолати перешкоди, і 16 жовтня, починаючи свою ходу з різних частин столиці, символічно об’єднала своїми колонами Східну й Західну Україну.

Наступного дня правоохоронці намагалися провести обшук Національного університету “Києво-Могилянська академія”. Також від провокацій потерпіла низка молодіжних громадських організацій. Зокрема організація “ПОРА”. Представники опозиції пов’язують тиск на молодь зі студентським віче в Києві.

● **Богдан ГДАЛЬ**

ЧОРНИЙ ПІАР

Іноземні політтехнологи й та звані політологи, як ніколи, активні в нашому інформаційному просторі. Під їхні виборчі інформаційні установки працюють окремі сайти всесвітньої інформаційної мережі, звідки відповідні PR-розробки проходять через більшість електронних і друкованих ЗМІ. Так, отруєння Ющенка тотально використовують проти нього ж. Тиражується (цьому присвячений навіть спецвипуск синдикату “2000”) і смакується напіввіртуальний довгий список його хвороб із висновком: такій людині на візочку їздити, а не президентом бути. І це при тому, що Ющенко все життя займається альпінізмом, волейболом, футболом, плаванням... Інша хвилює тема антиющенківського піару, що постійно прокручується через національні телеканали, — Америка, ЦРУ, дружина-американка. Цьому присвячені навіть передвиборні ролики окремих антиющенківських кандидатів, зокрема “тежнаціоналіста” Романа Козака. 9 тонн виявленої антиющенківської і антиамериканської плакатної продукції в “Новому друці” — лише дріб’язок, адже сьогодні по всій Україні, на стовпах і чи не в усіх потягах висить американізований Ющенко із провокаційним запитом: “Ти готовий до громадянської війни?” До речі, це вже наступна політустановка. Мовляв, перемога Ющенка — це громадянська війна, натомість Янукович — це мир і стабільність. Не випадково більшістю регіонів країни прокотилися мітинги з цими гаслами. Репресії проти представників опозиції і особливо студентства, окрім іншого, служать нав’язуванню ідеї, що Ющенко вдається до перемоги тільки масовим громадянським опором... Але останньою антиамериканською “фішкою” PR-технологів стало поширювання інформації, що діти Ющенка мають громадянство США. Подібне “розслідування” зробила російська газета “Версія”, і його миттєво розтиражували в Україні (див., наприклад, ukr.for-ua.com). Начебто троє неповнолітніх (!) дітей — Софія-Вікторія (1999 р. н.) Христина-Катерина (2000 р. н.) і навіть шестимі-

АБЗАЦОМ

ГРЯДУТЬ ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ

Конституційний Суд України визнав конституційним законопроект № 4105 “Про внесення змін до Конституції України”, проте в оприлюдненому 18 жовтня рішенні КС зазначається, що в ньому залишається багато неузгодженостей. На прес-конференції суддя КС Олександр Мироненко припустив, що ВР й надалі неодноразово звертатиметься до КС із проханням розтлумачити ту чи іншу з них. Так, у законопроекті залишається незрозумілим порядок проведення виборів на пропорційній основі, якщо вони відбудуться, наприклад, після 2006 року як позачергові. Інший недолік законопроекту — три підстави для розпуску Президентом парламенту, які створюють можливість Президенту в будь-який час розігнати ВР. На думку О. Мироненка, “може скластися ситуація існування в парламентсько-президентській республіці фактично незахищеного парламенту”. Є також неузгодженості щодо запропонованого в законопроекті введення імперативного мандата. Нардепа можна буде виключити із фракції і позбавити депутатського мандата за рішенням керівного органу партії, тобто,

ВЛАДА ГОТУЄТЬСЯ ДО “КАШТАНОВОГО ПЕРЕВОРОТУ”

Залишився тиждень до дня великого вибору. За інтенсивністю й глобальністю політтехнологій і чорного піару, що їх використовує влада проти опозиційної сили в особі кандидата в президенти В. Ющенка, стоїть один висновок: на цьогорічну виборчу карту поставлені економічні й адміністративні завоювання не лише кількох потужних донецьких, дніпропетровських і столичних фінансово-політичних лобі, але й інтереси інших держав, зокрема Росії.

сянний Тарас — народилися в США і є громадянами цієї країни, як і їхня матір Катерина Чумаченко. І все це нагнітається до найвищого ступеня, використавши патріотичний намір із відповідним поданням пані Катерини, яка близько 5 років проживає в Україні, прийняти наше громадянство. І вся ця істерика роздувається в Інтернет-ресурсах та загальнонаціональних ЗМІ як подія світового масштабу із просто трагічними наслідками для України. Її коментують десятки наших “центристських” політиків і політологів як непатріотичність Ющенка та загрозу національним інтересам України через витік державних таємниць до ЦРУ тощо. З іншого боку, достатньо нагадати, що неповнолітні діти не мають ніякого громадянства, а вибирати місце народження дитини батьки можуть у будь-якому випадку, тим паче із нашою жалюгідною медичною системою. Очевидно, що ноги антиющенківської і антиамериканської тотальної кампанії ростуть із Росії...

Останньою і найбільш небезпечною провокацією чорних PR-технологів стала настановка про “революцію” і “масові безпорядки”, які готує Ющенко в ніч із 31 жовтня на 1 листопада. Так, на сайті **www.from-ua.com** послідовний в антиющенківській кампанії російський “політолог” Сергій Марков відверто говорить, що

передбачається тотальний контроль депутатів певними політичними силами.

РОСІЙСЬКИЙ СПЕЦНАЗ ЗБЛИЖУЄТЬСЯ ІЗ ТИМОШЕНКО

За інформацією з деяких джерел, на території суміжної з РФ Луганської області прибула група слідчих із військової прокуратури Росії, і саме в той час, коли на східну Україну мала приїхати 14 жовтня з передвиборним туром на підтримку Ющенка Юлія Тимошенко. Схоже, вони прагнуть, якщо не заарештувати “Леді Ю”, то принаймні залякати. Як стало відомо, у команди Тимошенко постійно “на хвості” було авто з російськими номерами. Є інформація, що на територію України прибули також бійці елітної групи спецназу ГРУ Росії “Вимпел”, які посилено тренуються.

ПОЛТАВСЬКИЙ “БЕРКУТ” ГОТУЄТЬСЯ ДО ВИБОРІВ?

80 бійців полтавського “Беркута” готуються до поїздки в Київ. Опозиція стверджує — для розгону демонстрацій, які відбуватимуться 31 жовтня—1 листопада. “Щодня проходять інтенсивні тренування цих молодиків на спеціально відведений території, — пові-

Фото Ганни Оборської

опозиція збирає 500 тисяч осіб біля ЦВК для політичного перевороту в державі, оскільки розуміє, що переможе такий В. Янукович (посилається на фальшиві рейтинги).

Нагадаємо, що 13 жовтня координаційна рада коаліції на підтримку Януковича звернулася до влади, щоби та вжила всіх заходів з недопущення “каштанового перевороту” опозиції. Влада говорить, що Ющенко планує сербський чи грузинський сценарій перевороту (термін “каштанова революція” вперше з’явився в американській газеті “Уолл-стріт джорнел” у лютому 2004 р., де йшлося про те, що в столиці (каштановій) України можуть повторитися грузинські події). Щоб не допустити “перевороту”, тобто звичайних народних протестів проти фальсифікації виборів, владна команда і російські політтехнологи нагнітають атмосферу страху в суспільстві. Той же Сергій Марков, який назвав Ющенка “не українським, а галицьким націоналістом і польсько-американським ставленником”, не випадково апелює до найрізноманітніших силових засобів придушення масових виступів, подаючи їх як передовий досвід демократичних країн. Пан Марков нагадує виборцям навіть не про резинові, а про дерев’яні метрові палиці, про “водомети”, гази і гумові кулі (“кстати, резиновая пуля 12 ка-

либра ...может запросто раскроить череп или проломить грудную клетку... есть и более мощные боеприпасы размером с теннисный мячик”). Нас наполегливо переконують, що подібні засоби постійно використовує Німеччина, США, Британія, Південна Корея, і вони будуть вживатися при необхідності й у нас. “Тогда в травматологических отделениях киевских больниц не хватит мест”, — робить добродушний прогноз російський аналітик. Мало того, владні технологи вже давно знають тих “бойовиків”, які будуть в авангарді “перевороту”: це члени “Пори”, активісти УНА-УНСО і низки студентських організацій, навіть “уніати” і кримські татари. Звідси — арешти активістів “Пори” й студентів в усіх регіонах України, погроми офісів молодіжних і патріотичних організацій... З іншого боку, — владні політологи обіцяють, що в разі масових заворушень Януковича підтримають “организованные отряды шахтеров, фанаты “Динамо” (Київ) и донецкого “Шахтера”, а также православные”.

Висновок один. Усе це схоже, з одного боку, на відверту провокацію і підготовку силового сценарію розвитку в разі перемоги Ющенка, з іншого — це тотальне залякування виборців напередодні 31 жовтня.

● **Олександр СОЛОНЕЦЬ**

домив голова Полтавського обласного осередку ВО “За Україну! За Ющенка!” Анатолій Банний. — Також мені стало відомо, що готується поїздка до столиці більше ста “бритоголових”, яких фінансує оточення народного депутата О. Волкова. Так влада готується проводити “демократичні” вибори Президента України”.

СПИСКИ ВИБОРЦІВ І “МЕРТВІ ДУШІ”

13 жовтня в Територіальній виборчій комісії № 171 (м. Харків, Дзержинський район) члени ТВК від Ющенка виявили спробу замінити списків виборців. На деяких дільницях виявилось більше 4 тисяч виборців (у старих списках було до 3 тисяч виборців на дільницю). Зараз представники “НУ” роблять усе, щоб ліквідувати тисячі “мертвих душ”.

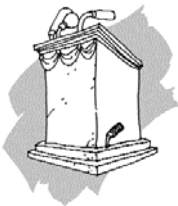
ЯНУКОВИЧА ПРОСЯТЬ НЕ ПЕРЕТВОРЮВАТИ ХАРКІВ У ЗОНУ

14 жовтня близько 50 студентів харківських вузів, а також деякі журналісти пікетували приміщення обласної міліції з вимогою “не перетворювати Харків у зону”. Акція була організована у зв’язку із розгоном і побиттям групи студентів на Привокзальній площі Південного вокзалу 12 жовтня напередодні

зустрічі Прем’єр-міністра України Віктора Януковича зі студентами Харкова. Учасники пікетування проголосили 12 жовтня “Днем побитого студента”. Пікетувальники вимагали порушити кримінальну справу за фактами вчинених репресій, публічно вибачитися “за неадекватну поведінку та дискредитацію імені української міліції”, звільнити керівників міліції, які організували побиття студентів.

УКРАЇНЦІ ЛОНДОНА ПРОТИ НАШОЇ ВЛАДИ

17 жовтня у Лондоні відбулася акція протесту біля Посольства України “Свавілля — ні!” Українська громада Великобританії заявила, що “глибоко стурбована ситуацією в Україні. Ми кажемо своє рішуче “Ні!” постійним зловживанням влади, нерівним можливостям, залякуванням, розгулу беззаконня. Влада прагне залишатися на своєму теперішньому місці будь-якою ціною і за це готова боротися будь-якими методами. Вже зараз ми бачимо передвиборні порушення на всіх рівнях, відбувається переслідування незалежної преси, зловживання службовими обов’язками і таке інше. Майже всі цивілізовані країни тією чи іншою мірою стурбовані тим, що відбувається, і виразили своє занепокоєння. Настав час і нам сказати своє “Ні!”

ПАМ'ЯТАЙМО!

Урочище Сандармох знаходиться в лісі, на 19-му кілометрі шосе Медвежогорськ (карельською мовою Каргумякі) — Повенець, між якими 30 км. Це на півдні Карелії, майже на березі Онезького озера (Повенецька губа). З селища Повенець, власне, починається Біломорсько-Балтійський канал.

Хрест у Сандармосі — це перший професійний пам'ятник українським політв'язням поза Україною — на території колишнього СРСР, засіяного українськими кістками.

Завдяки фінансовій допомозі сина розстріляного в Сандармосі видатного українського мовознавця Миколи Трохименка — Веніаміна Трохименка, який живе нині в США, Наукове товариство ім. Миколи Трохименка, Всеукраїнське товариство політичних в'язнів і репресованих, Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука та редакція вісника "Ант" організували відкритий конкурс на проект пам'ятника в Сандармосі. 30 жовтня 2002 року в Інституті імені Бойчука було підбито його підсумки. Переможцями були визнані проекти лауреата премії ім. Василя Стуса художника Миколи Малишка та скульптора Назара Білика. Їм було запропоновано об'єднати свої проекти в один.

Перші внески на майбутній пам'ятник Карельське Товариство української культури "Калина" зібрало прямо в урочищі Сандармох 5 серпня 2003 року — в День пам'яті жертв політичних репресій. Та справа зрушилася з місця лише тоді, коли в березні 2004 року до Києва завітала голова Товариства Лариса Григорівна Скрипникова. Громадська група підтримки спорудження пам'ятника схвалила тоді ідею спорудження гранітного козацького хреста на могилі з валунів. Цю ідею підтримав лідер блоку "Наша Україна" Віктор Оущенко, з яким зустрілася Л. Скрипникова. Він надав грошову підтримку.

З українських громадян внесли від чесних трудів своїх Валерій Ермоленко з Комсомольська на Полтавщині, кияни Ніна Марченко, Олександр Сугоняко, Євген Свер-

стюк, Емілія Чернова, Віра Лісова, члени Київського "Меморіалу", гостя з Канади Олександра Ковальська. Але найдорожча нам "лепта убогої вдовиці", — бо внесли люди, родичі яких загинули від репресій невідь-де. Може, й у Карелії. Не всі знають, чому Віктор Оущенко так перейнявся цією справою: його батько працював як в'язень поруч із Сандармохом — на будівництві Біломорканалу. А в Садармосі розстріляно близько 9 тисяч чоловік, у тому числі й будівників Біломорканалу.

УБІЄННИМ СИНАМ УКРАЇНИ

9 жовтня в урочищі Сандармох відслужено літію по розстріляних тут 27 жовтня — 4 листопада 1937 року 1111 в'язнях Соловецької тюрми особливого призначення (СТОН). Приурочена вона до встановлення пам'ятника "Убієнним синам України". Цим Карельське республіканське Товариство української культури "Калина" довершило велику справу.

Це було "обычное место расстрелов", яке лише 7 років тому знайшли подвижники з Карельського та Санкт-Петербурзького "Меморіалів" Юрій Дмитрієв та Веніамін Іофе. А скільки їх, відомих і невідомих "обычных мест расстрелов", є по Соловках, Сибірах, Магаданах — у тій "державі тьми, і тьми, і тьми, і тьми!" (В. Стус), з якої ми недавно вирвалися. Адже тільки за 15 місяців Великого Терору, що тривав від 5 серпня 1937 до 15 листопада 1938 року, "особливі трійки" без розслідувань, судів, прокурорів, захисників і, здебільшого, без самих звинувачених винесли 681692 смертні вирoki — списками. Ті вирoki виконувалися негайно — цілком у дусі настанови творця радянської держави В. І. Леніна, який учив: "Будьте зразково нещадними. Розстрілювати, нікого не питаючи і не допускаючи ідіотської тяганини!"

У спорудженні пам'ятника ук-

раїнська держава не брала участі, хоча Громадська група підтримки зверталася до Держбуду, посиляючись на указ Президента "Про заходи щодо державної підтримки колишніх політичних в'язнів і репресованих" № 307/2001 від 14 травня 2001 року, що передбачає вшанування пам'яті жертв політичних репресій і на території Росії.

У листі до мене Юрій Дмитрієв вітає "з перемогою над інтернаціональною російсько-українською бюрократією. Метод народної дипломатії — хрест стоїть! — наба-

гато успішніший, ніж ламання шапок перед президентами".

Від одержання ділянки землі 12 грудня 2003 року до спорудження Хреста минуло зовсім небагато часу, а треба ж було організувати роботу, зібрати кошти, роздобути матеріали, транспорт — ці незчисленні турботи впали на плечі Лариси Григорівни Скрипникової та її сподвижників із Товариства "Калина" — Миколи Ковтуна, Віктора Крисевича, Віктора Могутіна, Олега Мислюка, які працювали так само одержимо та безкорисливо. Допомігав директор Музею міста Медвежогорськ Сергій Колтирін, усіляко сприяла голова місцевого самоврядування Володимир Олександрович Карпенко (українського товариства "Просвіта" імені Т. Шевченка зайшло шестеро осіб, вдягнених у цивільне, які представилися міліціонерами з відділу боротьби з економічною злочинністю. Вони попросили показати їм комп'ютер та різограф.

ПОГРОМ РЕДАКЦІЇ ДИТЯЧОЇ ГАЗЕТИ "ЖУРАВЛИК"

28 вересня 2004 р. до приміщення Харківського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Т. Шевченка зайшло шестеро осіб, вдягнених у цивільне, які представилися міліціонерами з відділу боротьби з економічною злочинністю. Вони попросили показати їм комп'ютер та різограф.

Ключів від різографа у працівників "Просвіти" на той час не було, тому міліціонери погрожували зрізати замок, але чомусь не наважилися.

Коли виявилось, що власного комп'ютера "Просвіта" не має, вони вдерлися у приміщення редакції дитячої газети "Журавлик", яка є незалежною від "Просвіти" юридичною організацією, має своє майно та свій рахунок, і намагалися силою забрати комп'ютер, що належав редакції, який ми разом із програмним забезпеченням придбали шість років тому по банківському перерахунку. Працівники редакції своїми тілами прикрили комп'ютер, тому міліціонери викликали собі на допомогу загін "Беркута". Прибуло троє молодиків двохметровою зросту з автоматами, одягнених у військову форму. Побачивши, на приборкання яких "злочинців" їх викликали, беркутівці не наважилися одразу застосувати силу й звернулися до свого

ли, що їй болить ця народна рана, тому їй вірили й допомагали, бо це — справа честі кожної порядної людини, громадянина.

Козацький хрест розміром 3х1х1 метра був вирізаний механічним способом із брили сірого граніту на заводі в місті Кондопога, що за 60 км від столиці Карелії — Петроскої (Петрозаводськ). Від 23 серпня до 14 вересня скульптори Микола Малишко та Назар Білик працювали там, вибили напис "Убієнним синам України", групу скульптурних портретів, між яких упізнаються Лесь Курбас, Микола Зеров, Валер'ян Підмогильний, Антін Крушельницький, Микола Куліш, Марко Вороний... 6 жовтня хрест був установлений у Сандармосі за участю М. Малишка й 9 жовтня освячений.

Церемонія відкриття пам'ятника передбачається в День пам'яті жертв політичних репресій — 5 серпня 2005 року. У Соловецькому етапі, що нараховував 1111 осіб, — цвіт багатьох народів, які мали нещастя опинитися в Імперії Зла, що називалася СРСР. У тому числі — 290 українців. Серед них і Лесь Курбас, пам'ятник якому стоїть на перехресті вулиць Прорізна та Пушкінська в Києві. Тут, у річницю початку розстрілу, 27 жовтня, о 18 годині, низка громадських організацій, насамперед, неформальне Товариство "Українські Соловки", мають намір скликати мітинг. Приходьмо зі свічками. Хто не зможе прийти — хай засвітить свічку вдома.

4 листопада маємо намір провести в Інституті імені Бойчука (вул. Кіквідзе, 32) наукову конференцію пам'яті Соловецького етапу.

Пам'ятаймо: Сандармох стався тому, що неукраїнський за складом і духом уряд Радянської України в 20—30-х роках здав Україну Росії. Він навіть своїх в'язнів не мав права утримувати на своїй території.

Тим самим трагічним шляхом національної зради веде нас зараз неукраїнський уряд Кучми—Януковича, здаючи одну за одною позиції України Росії, яка відверто стала на шлях реставрації імперії.

● **Василь ОВСІЄНКО**, лауреат премії імені В. Стуса

СВАВІЛЛЯ

начальства за вказівками. Ті наказали діяти, й міліціонери та беркутівці почали виривати комп'ютер силою, намагаючись скинути його на підлогу. Якщо б ми й далі чинили спротив, комп'ютер перетворився б на металобрухт.

Ми не звинувачуємо ні міліціонерів, ні беркутівців. Вони виконували наказ на знищення української просвітницької організації та української дитячої газети. Нагадаємо, що 13 травня 2004 р. двоє міліціонерів вчинили справжній погром "Просвіти" з допитами та обшуками й конфіскували майже 600 примірників книжки про українську мову. Окрім того, цього ж року вони "перевіряли" нашу діяльність 24 квітня та протягом першої половини вересня.

Звертаємося до влади, громадськості та засобів інформації з проханням захистити нас від свавілля. Укліно просимо всіх надати нам посылну благодійну допомогу на придбання нового комп'ютера, бо вилученого ми, мабуть, не побачимо, як не побачили пограбовані книжки. Наш розрахунковий рахунок: 26007301600804 у Фрунзенському відділенні УАК ПІБ м. Харкова, МФО 351179, код 22637330, тел.: 705-20-71

● **А. КІНДРАТЕНКО**, редактор газети "Журавлик", професор

МИСТЕЦТВО

ЗВЕРНЕННЯ ІІІ З'ЇЗДУ КОБЗАРІВ

ІІІ з'їзд Національної спілки кобзарів, що відбувся 15—17 жовтня ц. р. в Києві, обрав Малу раду (складова Правління, до якого входять голови обласних організацій НСКУ) і голову спілки. Ним удруге поспіль став відомий кобзар, заслужений артист України, професор кафедри бандури КНУКіМ Володимир Єсипок.

Національна спілка кобзарів здійснює значний обсяг роботи зі збереження і розвитку традицій кобзарства, лірництва, бандурництва в усіх регіонах України. Успішно діють ансамблі й капели бандуристів у Києві, Львові, Чернігові, Миколаєві, Ялті, на Тернопільщині, виступають солісти, тріо, квартети бандуристів, діють студії, школи, факультети кобзарського мистецтва.

Водночас НСКУ відчуває гостру необхідність нарощувати підтримку цієї важливої ділянки національної культури. Наявне протистояння з боку псевдомистецьких структур, сумнівним репертуаром яких заповнено теле- і радіоефір, свідомо чи пасивно протидія українській культурології створює загрозу збереженню традицій української національної культури й мистецтва, звичаїв та обрядів. Ми зобов'язані поставити високоестетичне народне мистецтво перепороною засиллю бездуховності й несмаку, аморальності й уседозволеності, які під виглядом авангардових течій у сценічному, екранному, ефірному показі несуть негативні впливи на наше суспільство.

Вимагаємо від органів державної влади, Міністерства культури та місцевих адміністрацій підтримки на державному рівні програм кобзарства, лірництва, бандурного мистецтва, діяльності капел і ансамблів бандуристів, окремих майстрів кобзарства та лірництва.

Для цього необхідно:

— Відновити й підтримати функціонування музичних фабрик і цехів, які випускають бандури, кобзи, ліри, духові й увесь набір народних музичних інструментів, необхідних для роботи капел і ансамблів.

— Надати фінансову, матеріальну підтримку осередкам Національної спілки кобзарів, що створені у всіх областях України.

— Створити умови для студійних записів на аудіо- й відеоносіях унікального кобзарського й лірницького репертуару для пропаганди його в Україні й за кордоном.

— Забезпечити діяльність у всіх регіонах шкіл кобзарського мистецтва, таких, як Стрітівська вища педагогічна школа кобзарського мистецтва в Кагарлицькому районі на Київщині.

— Забезпечити молодим фахівцям, бандуристам, лірникам, викладачам кобзарства, дослідникам, науковцям, артистам умови роботи, проживання й соціального захисту.

— Забезпечити друкування репертуарних збірників, педагогічної й наукової літератури для шкіл і вищих навчальних закладів.

Тільки збереження потенціалу правдавного національного мистецтва кобзарського, лірницького загону митців, педагогів кобзарських шкіл, студій, факультетів дасть змогу нашому народові підстави стверджувати, що ми зберегли своє національне обличчя й не розчинилися в агресивному псевдокультурному, нав'язаному ізовні середовищі.

Кобзарство — свідоцтво нашої автохтонної самобутності. Зберегти й розвивати його — це надважливе державне завдання, веління часу, яке мусимо виконувати в ім'я нашої Незалежності.

● **Інф. "СП"**

ВСІХ СТУДЕНТІВ НЕ ЗАЛЯКА-

Молодь не байдужа до виборів президента. Вона розуміє, що обирає своє майбутнє. Тому чимало студентів Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка виявили бажання працювати в дільничних виборчих комісіях та були затверджені тервиборчкомом їх членами.

Однак 28—29 вересня сорок осіб із них несподівано з'явилися до регіонального штабу Віктора Оущенка й заявили про неможливість працювати в дільничних комісіях. Одні посилалися на "сімейні обставини", інші — на те, що не в змозі поєднати навчання з роботою на дільниці. Але значна частина студентів нічого не вигадувала, а сказала правду про те, що адміністрація вузу чинила на них безпрецедентний тиск, вимагаючи відмовитися від праці в комісіях. Побойючись виключення з університету за політичними мотивами (адже більшість студентів представляла в комісіях кандидата у президенти Віктора Оущенка), юнаки й дівчата скорилися. Але не всі. П'ятнадцятеро з них відважилось на мужній крок.

Як повідомив керівник прес-служби регіонального виборчого штабу Віктора Оущенка Олег Пус-

ВІДВАЖНІ

товгар, вони написали скарги довірених осіб Віктора Оущенка — народному депутатові, голові обласної "Просвіти" Миколі Кульчинському, який із цього приводу готує відповідні депутатські звернення до прокуратури та інших інстанцій, а студентам порадив створити страйковий комітет, який би захищав їх від будь-якого тиску й поставив перед міністром освіти вимогу звільнити з посади ректора техуніверситету Володимира Онищенка. Відстояли ж сумські студенти свої права, коли хотіли ліквідувати їхні вузи. Відстоять і наші.

"За цими ганебними діями ректорату та деканів університету, на мою думку, проглядається намагання владних структур і їхніх "тіньових штабів" вилучити з дільничних виборчих комісій якомога більше представників справді опозиційних кандидатів у президенти", — сказав керівник регіонального штабу Віктора Оущенка, депутат Верховної Ради Валерій Асадчев. Сподіваються, що тоді легше буде сфальсифікувати результати виборів? Але це марні сподівання. Усіх чесних людей із комісій не вилучити! Фокус не пройде!

● **Ганна ДЕНИСКО**, м. Полтава